

Univerzita Pardubice
Fakulta Ekonomicko-správní

Činnost orgánů krizového řízení v Pardubickém kraji během pandemie Covid-19

Bakalářská práce

2022

Kateřina Binková

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Binková**
Osobní číslo: **E19139**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Ekonomika a organizace bezpečnosti**
Téma práce: **Činnost orgánů krizového řízení v Pardubickém kraji během pandemie Covid-19**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je formou případové studie zhodnotit činnosti aktérů krizových řízení v Pardubickém kraji v oblasti ochrany veřejného zdraví během pandemie Covid-19. Práce vyjde z předpokladu, že pro úspěšné zvládnutí krizové situace jsou klíčové orgány krizového řízení. To platí i pro situace, kdy je třeba chránit veřejné zdraví v případě epidemii a pandemií.

Osnova:

- Krizové řízení v České republice.
- Desing případové studie.
- Případová studie: Činnost orgánů krizového řízení v Pardubickém kraji během pandemie Covid-19.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ANTUŠÁK, E., VILÁŠEK, J. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3443-2.
BALABÁN, M., PERNICA B. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a úzoy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
OLSHAKER, M., OSTERHOLM, M. T. *Neviditelní zabijáci: Válka člověka se smrtícími patogeny*. Praha: Nakladatelství Prostor, 2020. ISBN 978-80-7260-473-9.
SALFELLNER, H. *Španělská chřipka: příběh pandemie z roku 1918*. Praha: Vitalis, 2018. ISBN 978-80-7253-332-9.
YIN, R. K. *Case study research and applications: design and methods*. Los Angeles: SAGE, 2018. ISBN 978-1-5063-3616-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Mgr. Bohuslav Pernica, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2022**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jan Černohorský, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2021

Prohlašuji:

Práci s názvem Činnosti orgánů krizového řízení v Pardubickém kraji během pandemie Covid-19 jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30.06.2022

Kateřina Binková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce, Ing. Mgr. Bohuslavu Pernicovi, Ph.D., za jeho odbornou pomoc, cenné rady, vstřícný přístup a čas věnovaný mé bakalářské práci. Poděkování také patří mé rodině a blízkým, kteří mi byli při psaní této práce velkou oporou.

ANOTACE

Tato bakalářská práce je deskriptivní případovou studií, která zodpovídá na výzkumnou otázku: „*Jakým způsobem se hejtmanovi Pardubického kraje podařilo ochránit životy a zdraví obyvatel kraje během pandemie Covid-19 v roce 2021?*“ Hejtman zajistil ochranu života a zdraví občanů tím, že zajistil chod zdravotnického systému, (nemocnice, ordinace, zdravotnická záchranná služba), aby nedošlo k jeho zahlcení. Ačkoli nemohl postupovat podle Pandemického plánu (nebyl přes deset aktualizován), dokázal to tím, že koordinoval činnost 162 478 osob zaměstnaných ve veřejném sektoru, kteří tvořili přes jednu třetinu celkového počtu obyvatel (522 856) v Pardubickém kraji.

KLÍČOVÁ SLOVA

Krizové řízení, nouzový stav, Covid-19, Pardubický kraj

TITLE

Activities of crisis management authorities in the Pardubice region during the Covid-19 pandemic

ANNOTATION

This bachelor thesis is a descriptive case study that answers the research question: "How did the head of the Pardubice region managed to protect the lives and health of the region's inhabitants during the Covid-19 pandemic in 2021?" The head of the region ensured the protection of the life and health of citizens by ensuring the operation of the health care system (hospitals, surgeries, emergency medical services) so that it would not be overwhelmed. Although he was unable to follow the Pandemic Plan (no more than ten were updated), he did so by coordinating the activities of 162,478 people employed in the public sector, who made up over one third of the total population (522,856) in the Pardubice Region.

KEYWORDS

Crisis management, emergency, Covid-19, Pardubice Region

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ.....	8
SEZNAM TABULEK	9
ÚVOD.....	11
1. KRIZOVÝ MANAGEMENT.....	12
1.1 Krizový management.....	12
1.2 Orgány a schopnosti krizového řízení	19
1.3 Zásady pro zvládnutí krizové situace.....	30
2. EPIDEMIE, PANDEMIE A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ	33
2.1 Nákaza, epidemie a pandemie	33
2.2 Ochrana veřejného zdraví a orgány ochrany veřejného zdraví.....	36
2.3 Pandemický plán ČR	40
3. ČINNOST ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ A JEJICH ČINNOST V DOBĚ PANDEMIE COVID-19 (PŘÍPADOVÁ STUDIE).....	43
3.1 Metodika případové studie.....	43
3.2 Vývoj situace v České republice a aréna případové studie.....	47
3.3 Kompetence kraje a obce s rozšířenou působností	51
3.4 Aktéři a jejich agenda	52
3.5 Činnost aktérů v době pandemie Covid-19 v roce 2021.....	55
ZÁVĚR	59
POUŽITÁ LITERATURA	60
PŘÍLOHY	66
PŘÍLOHA A – TYPOVÉ ČINNOSTI HZS ČR.....	67

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Pět funkcí krizového managementu</i>	<i>13</i>
<i>Obrázek 2: Systém orgánů krizového řízení během pandemie v ČR v roce 2021</i>	<i>21</i>
<i>Obrázek 3: Zdravotnický záchranný systém ČR v roce 2021</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 4: Vztah trhu, státu a občanského sektoru jako regulátorů života společnosti (Pestoffův trojúhelník).....</i>	<i>45</i>
<i>Obrázek 5: Vývoj nakažených a zemřelých v ČR a v Pardubickém kraji v období 2020–2022</i>	<i>48</i>
<i>Obrázek 6: Hlášené karantény v ČR a Pardubickém kraji v letech 2020–2022</i>	<i>49</i>
<i>Obrázek 7: Pardubický kraj a vymezení obcí s rozšířenou působností od roku 2003</i>	<i>51</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Vyhlášené krizové stavy na území ČR v období 2002–2022</i>	<i>17</i>
<i>Tabulka 2: Spolupráce jednotek požární ochrany s orgánem veřejného zdraví a členů IZS v letech 2019–2021</i>	<i>30</i>
<i>Tabulka 3: Příklady světových pandemií 20. a 21. století</i>	<i>35</i>
<i>Tabulka 4: Institucionální a individuální aktéři (veřejná správa) dotčení pandemií Covid-19 v Pardubickém kraji v období roku 2021</i>	<i>53</i>
<i>Tabulka 5: Aktéři zasažení pandemií Covid-19 v období roku 2021 (firmy a neformální společenství).....</i>	<i>54</i>
<i>Tabulka 6: Aktéři Pardubického kraje za rok 2021 dosazených do Pestoffova trojúhelníku ...</i>	<i>55</i>

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BRK	bezpečnostní rada kraje
BRO	bezpečnostní rada obce
BRS	bezpečnostní rada státu
ČR	Česká republika
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
KHS	Krajské hygienické stanice
KŠK	krizový štáb kraje
Krizový zákon	zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů
MV	Ministerstvo vnitra
OKŘ	Orgány krizového řízení
PCR test	test pro zjištění virové nákazy (přeloženo z angličtiny)
PČR	Policie České republiky
Sb.	Sbírka zákonů
ÚKŠ	ústřední krizový štáb
WHO	World Health Organization
ZZS	Záchranná zdravotnická služba

ÚVOD

Podle Osterholma a Olshakera (2020, s. 24) jsou nejničivějším nepřítelem lidstva infekční nemoci: *„Infekce sice zdaleka nejsou jediným typem nemocí, které nás postihují, avšak jsou jediným typem nemocí, které nás postihují kolektivně a někdy i v masovém měřítku. Všechny epidemie od začátku 21. století přišly jako překvapení, přestože žádným překvapením být neměly. Epidemie Covidu-19, eboly, MERS, SARS nám ukazují, jak žalostně málo jsme připravení na to, abychom se s těmito atakami dokázali vypořádat.“* To se ukázalo v letech 2020 a 2021, kdy v České republice musel být vyhlášen nouzový stav z důvodu onemocnění Covid-19, na který umřelo mnoho lidí.

Vyhlášení nouzového stavu se týkalo celého území České republiky a všech obyvatel. Z tohoto důvodu orgány samosprávy kraje, tedy i Pardubický kraj musel tuto situaci řešit. Protože se to dotklo i mě a chtěla sem této problematice více porozumět, rozhodla jsem se toto téma zpracovat v podobě případové studie, a proto cílem této bakalářské práce je **zhodnotit činnost krizového řízení na úrovni managementu Pardubického kraje v případě konkrétní události – pandemie Covid-19 a poukázat na kroky klíčových orgánů krizového řízení, zda selhali či neselhali ve srovnání s teorií krizového managementu.** Mým cílem práce je zodpovědět na výzkumnou otázku: *„Jakým způsobem se hejtmanovi Pardubického kraje podařilo ochránit životy a zdraví obyvatel kraje během pandemie Covid-19 v roce 2021?“*

Tato bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole je vysvětlen krizový management, orgány krizového řízení a zásady pro zvládnutí krizové situace. Ve druhé kapitole je vysvětlena problematika veřejného zdraví, jeho definice, ochrana ze strany státu, orgány na ochranu veřejného zdraví a zabývá se pojmy pandemie a pandemický plán. Třetí kapitola je případovou studií, ve které je zhodnocena činnost hejtmana Pardubického kraje, jako nejdůležitějšího orgánu krizového řízení v kraji v době pandemie ve vybrané oblasti.

1. KRIZOVÝ MANAGEMENT

Aby bylo možné zhodnotit činnost orgánů krizového řízení ČR v době pandemie Covid-19, je důležité se seznámit s pojmem krizový management a orgány krizového řízení

1.1 Krizový management

V literatuře se vyskytuje celé množství definic krizového managementu nebo také krizového řízení, například Antušák (2009, s. 25) definuje krizový management jako ucelený soubor, který obsahuje teoretické přístupy a praktická doporučení. Tyto přístupy a doporučení jsou uplatňována v hierarchizovaném a funkčně propojeném systému orgánů veřejné správy, právnických a fyzických osob. Cílem tohoto systému je minimalizace možnosti vzniku krize.

Armstrong (1999, s. 968) uvádí, že krizové řízení je: *„Proces vyrovnání se s napjatou situací způsobem, který plánuje, organizuje, řídí a kontroluje množství vzájemně provázaných operací a vede rozhodovací proces odpovědných osob k rychlému, ale neuspěchanému rozhodnutí akutního problému, před nímž organizace stojí“*. Podle Raise (2010, s. 18) je krizové řízení: *„Souhrn vědeckých poznatků, odborných postupů a aplikačních nástrojů preventivních, rozhodovacích a technologických opatření, umožňující řídicím pracovníkům řešit krizové situace. Zahrnuje přípravu a zajištění krizových a havarijních plánů obrany a záchrany života a zdraví obyvatelstva, ochrany životního prostředí, duchovních hodnot a ekonomiky, jako základních hodnot státu.“*

Z výše uvedených příkladů lze chápat, že krizový management se zaměřuje na předcházení krizových situací. Pokud by v kraji např. nastala krizová situace, budou kladeny požadavky na orgány veřejné správy.

Podle Antušáka a Viláška (2016, s. 18) je proces krizového managementu založen na propojení činností pěti základních funkcí krizového managementu. Jedná se o funkce prevence, korekce, protikrizová intervence, redukce a obnova. Tyto funkce slouží k tomu, aby odvrátili hrozící krize, zmírnili a zvládli dopady krizí takovým způsobem, aby byla možná následná obnova. Jsou vzájemně propojeny a vytváří cyklus, který je zachycen na **obrázku č. 1**.

Obrázek 1: Pět funkcí krizového managementu

Zdroj: Antušák E., Vilášek E., 2016, s. 18

Prevence – tato funkce organizuje zajištění a přípravy organizací jako jsou firmy, úřady, obce či samotný stát na provádění činností, které slouží k zabránění propuknutí hrozeb v krizovou situaci. Prevence se v krizovém prostředí provádí v celém jeho procesu. (Antušák E., Vilášek J., 2016 s. 18)

Korekce – tato funkce přijímá normy právního, hospodářského a ekonomického charakteru. Tyto normy minimalizují zdroje nastalých krizových situací a zabezpečují připravenost k jejich řešení. (Antušák E., Vilášek J., 2016, s. 18)

Protikrizová (krizová) intervence – tato funkce je zaměřena na proaktivní opatření, které vedou k zabránění vzniku nebo k eskalaci krizové situace. Tato fáze nabývá činnosti v době eskalace hrozby a v období po krizi. (Antušák E., Vilášek J., 2016, s. 18)

Redukce – tato funkce je zaměřena na omezení škod a ztrát vzniklých krizovou situací a manipulaci s časem trvání krize. Nástroji redukce mohou být například realizovaná opatření krizových plánů, záchranných prací, případná aktivace systému na ochranu obyvatelstva či využití pomoci osobní nebo věcné od fyzických a právnických osob. (Antušák E., Vilášek J., 2016, s. 18)

Obnova – tato funkce je zaměřena na likvidaci následků krize a zabránění dalšího vzniku krizové situace. Pomocí disponibilních a akumulovaných zdrojů přivede systému do vylepšeného, běžného stavu v období po krizi. (Antušák a Vilášek, 2016, s. 18)

Podle § 2 zákona č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů* (dále jen „krizový zákon“) se krizovým řízením rozumí: „*Souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.*“ Například hejtmani by při řešení krizové situace byli vázáni postupem podle tohoto zákona.

Krizovou situaci definuje dle § 2 písmena b) zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů* jako mimořádnou událost, kterou se rozumí „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*“ nebo jiné nebezpečí, které by zapříčinilo vyhlášení krizových stavů. Tyto stavy podle čl. 2 odst. 1 zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, lze vyhlásit „*je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy, majetkové hodnoty nebo životní prostředí, ...*“ V právním řádu České republiky rozlišujeme tyto krizové stavy:

- válečný stav;
- stav ohrožení státu;
- nouzový stav;
- stav nebezpečí.

Válečný stav je legislativně upraven v čl. 43 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. Válečný stav jako „*stav vzniklý mezi nepřátelými stranami (státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva) vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to, zda byla vypovězena válka.*“ (Ministerstvo vnitra, 2022) Podle Ústavy ČR se válečný stav vyhláší v případě „*je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.*“

O vyhlášení válečného stavu rozhoduje Parlament ČR a k vyhlášení je „*třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.*“ Válečný stav se

podle čl. 2 odst. 2 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky* vyhláší pro celé území státu. V České republice nebyl doposud vyhlášen.

Stav ohrožení státu je legislativně upraven v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. Tento stav podle čl. 7 zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, vyhláší Parlament na návrh vlády, a to v případě *„je-li ohrožena svrchovanost státu nebo jeho celistvost státu anebo jeho demokratické základy.“* Stejně tak, jak je tomu u válečného stavu, tak i u stavu ohrožení státu platí, že k jeho vyhlášení je potřeba mít souhlas nadpoloviční většiny všech poslanců, tak i nadpoloviční většiny všech senátorů. Tento stav se vyhláší pro celé území státu nebo jeho část. (Hasičský záchranný sbor České republiky, 2022). Stejně jako válečný stav, je stav ohrožení státu zařazen do bezpečnostního a vojenského sektoru. V ČR nebyl doposud vyhlášen.

Nouzový stav je legislativně upraven v čl. 5 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*. Podle čl. 5 odst. 2 ústavního zákona o bezpečnosti České republiky, může nouzový stav vyhlásit vláda: *„V případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.“* Výjimkami, kdy nemůže dojít k vyhlášení nouzového stavu jsou uvedeny v čl. 5 odst. 2 ústavního zákona o bezpečnosti České republiky a jde o tyto výjimky: *„stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.“* Pokud se vláda rozhodne o vyhlášení tohoto stavu, musí o tom bez prodlení informovat Poslaneckou sněmovnu. Pokud Poslanecká sněmovna nebude s vyhlášením stavu souhlasit, může jeho vyhlášení zrušit.

Podle čl. 6 odst. 1 zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, může vláda vyhlásit nouzový stav pouze s *„uvedením důvodu na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.“* Nouzový stav lze vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Pokud by vláda uvažovala o prodloužení stavu, může to vykonat pouze po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. Po uplynutí doby, na kterou byl stav vyhlášen končí jeho platnost, v případě, že Poslanecká sněmovna či vláda nerozhodnou o jeho zrušení dříve.

Podle zákona § 5 krizového zákona, může vláda za nouzového stavu omezit:

- *„právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví;*
- *vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku (§ 29 a 31), pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená náhrada;*
- *svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací;*
- *právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací;*
- *právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění;“*

V době trvání nouzového stavu je vláda oprávněna dle § 6 téhož zákona nařídit:

- *„evakuaci osob a majetku z vymezeného území;*
- *zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území;*
- *ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky;*
- *bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace.“*

V **tabulce 1** je uveden přehled krizových stavů, které byly vyhlášeny na území ČR v letech 2002–2022. Z **tabulky 1** je patrné, že nejčastěji byl nouzový stav vyhlášen z důvodu povodní, které Českou republiku potrápily tak, že kvůli nim byl nouzový stav vyhlášen celkem 3krát. Po dlouhé 7leté odmlce byl nouzový stav znovu vyhlášen v období 2020–2021, a to rovnou 5krát. Příčinou bylo šíření celosvětové pandemie Covid-19. Vláda ČR tedy nouzový stav vyhlášovala za účelem ochrany veřejného zdraví svých obyvatel ve státě.

Tabulka 1: Vyhlášené krizové stavy na území ČR v období 2002–2022

Rok	Krizový stav	Důvod vyhlášení	OD	DO	Délka trvání	Kraj, pro který byl krizový stav vyhlášen
2002	Stav nebezpečí	povodně	17.07.	27.07.	10 dní	JMK
			17.07.	24.07.	7 dní	USK
			13.07.	22.08.	9 dní	VYS
	Nouzový stav	povodně	12.08.	31.08.	19 dní	HMP
			12.08.	31.08.	19 dní	JCK
			12.08.	16.08.	4 dny	KVK
			12.08.	31.08.	19 dní	PLK
			12.08.	31.08.	19 dní	SCK
13.08.	31.08.	18 dní	USK			
2004	Stav nebezpečí	sesuv skalního masivu	01.09.	30.09.	29 dní	JMK
		odstraňování následků živelní pohromy	09.06.	16.06.	7 dní	OLK
2005	Stav nebezpečí	porucha vodního díla	20.06.	19.07.	30 dní	VYS
2006	Stav nebezpečí	povodně	30.03.	28.04.	30 dní	JCK
			30.03.	12.04.	14 dní	JMK
			31.03.	07.04.	8 dní	OLK
			01.04.	15. 4.	15 dní	PCK
			28.05.	06.06.	10 dní	PLK
			01.04.	21.04.	21 dní	SCK
			01.04.	12.04.	12 dní	USK
	Nouzový stav		29.03.	06.04.	9 dní	ZLK
			02.04.	19.04.	17 dní	JCK
			02.04.	19.04.	17 dní	JMK
			02.04.	19.04.	17 dní	PCK
			02.04.	19.04.	17 dní	OLK
			02.04.	19.04.	17 dní	SCK
			02.04.	19.04.	17 dní	USK
02.04.	19.04.	17 dní	ZLK			
		nebezpečné látky	9. 5.	19.05.	11 dní	KHK
2007	Nouzový stav	orkán Kyrill	25. 1.	05.02.	11 dní	JCK
						LIB
						KHK
						KVK
						MSK
						PLK
						SCK
						VYS
2009	Stav nebezpečí	povodně	28. 6.	17.07.	20 dní	JCK
			25. 6.	24.07.	30 dní	MSK
			27. 6.	30.06.	4 dní	OLK
			6. 7.	13. 07.	8 dní	USK
2010	Stav nebezpečí	povodně	2. 6.	11.06.	10 dní	JMK
			7. 8.	14.08.	8 dní	LBK
			18. 5.	17.06.	30 dní	MSK
			17. 5.	21.05.	4 dny	OLK
			7. 8.	21.08.	15 dní	USK
			2. 6.	13.06.	12 dní	ZLK

Tabulka 1: Vyhlášené krizové stavy na území ČR v období 2002–2022 (pokračování)

2013	Stav nebezpečí	povodně	2. 6.	30.06.	29 dní	HMP
			2. 6.	19.06.	18 dní	JCK
	Nouzový stav	povodně	2. 6.	19.06.	17 dní	HMP
			2. 6.	19.06.	17 dní	JCK
			2. 6.	28.06.	26 dní	KHK
			2. 6.	12.06.	10 dní	LBK
			2. 6.	19.06.	17 dní	PLK
			2. 6.	28.06.	26 dní	SCK
2. 6.	28.06.	26 dní	USK			
2014	Stav nebezpečí	sesuv půdy	15.09.	14.10.	29 dní	JMK
2016	Stav nebezpečí	nelegální sklad nelegálních látek	24.06.	08.07.	14 dní	JMK
2017	Stav nebezpečí	africký mor prasat	31.07.	29.08.	29 dní	ZLK
2020	Nouzový stav	koronavirus SARS-CoV-2	12.03.	17.05.	67 dní	ČR
2020/2021			05.10.	14.02.	132 dní	
2021			15.02.	27.02.	13 dní	
2021			27.02.	11.04.	43 dní	
2021			26.11.	25.12.	30 dní	
2022	Nouzový stav	migrační vlna	04.03.	30.06.	118 dní	

Zdroj: vlastní zpracování dle HZS ČR; vláda ČR

Vysvětlivky:

ČR – území České republiky, HMP – Hl. m. Praha, JCK – Jihočeský kraj,

JMK – Jihomoravský kraj, KHK – Královehradecký kraj, KVK – Karlovarský kraj,

LBK – Liberecký kraj, MSK – Moravskoslezský kraj, OLK – Olomoucký kraj,

PCK – Pardubický kraj, PLK – Plzeňský kraj, SCK – Středočeský kraj,

USK – Ústecký kraj, VYS – Kraj Vysočina, ZLK – Zlínský kraj

Zdroj: HZS ČR, 2022

Jak vyplývá z **tabulky 1**, dalším stavem, který může být vyhlášen, a to hejtmanem je **stav nebezpečí**. Dle § 3 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (dále jen „krizový zákon“) se tento stav může vyhlásit, „*jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek integrovaného záchranného systému nebo subjektů kritické infrastruktury.*“ „Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.“

Podle § 5 odst. 5 krizového zákona „*není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu. Platnost krizových opatření vyhlášených hejtmanem končí dnem vyhlášení nouzového stavu, pokud vláda nerozhodne jinak.*“ Platnost stavu nebezpečí „*končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Vláda stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení,*“

Z **tabulky 1** vyplynulo, že během období 2002–2022 byl 12krát vyhlášen stav nebezpečí a 10krát nouzový stav. Nejkratší stav nebezpečí trval v roce 2016. Trval celkem čtyři dny. Nejdelší trvání měl nouzový stav v roce 2020 z důvodu pandemie Covid-19. Právě kvůli šířícímu se onemocnění a růstu počtu nakažených byl tento stav celkem 5krát prodloužen. Z důvodu onemocnění Covid-19 byl přijat zákon č. 94/2021 Sb., *o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů*. Jeho účinností nastal stav pandemické pohotovosti. V případě pandemie onemocnění Covid-19 byl nouzový stav vyhlášen za účelem ochrany veřejného zdraví.

1.2 Orgány a schopnosti krizového řízení

Krizové situace v České republice řeší orgány krizového řízení (dále jen „OKŘ“), které jsou vymezeny v krizovém zákoně. Podle § 2 krizového zákona jsou OKŘ *„zaměřeny na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení, nebo ochranou kritické infrastruktury.“* OKŘ dle krizového zákona tvoří:

- vláda ČR,
- ministerstva a jiné ústřední správní úřady,
- orgány kraje a další orgány s působností na území kraje,
- orgány obce s rozšířenou působností,
- orgány obce.

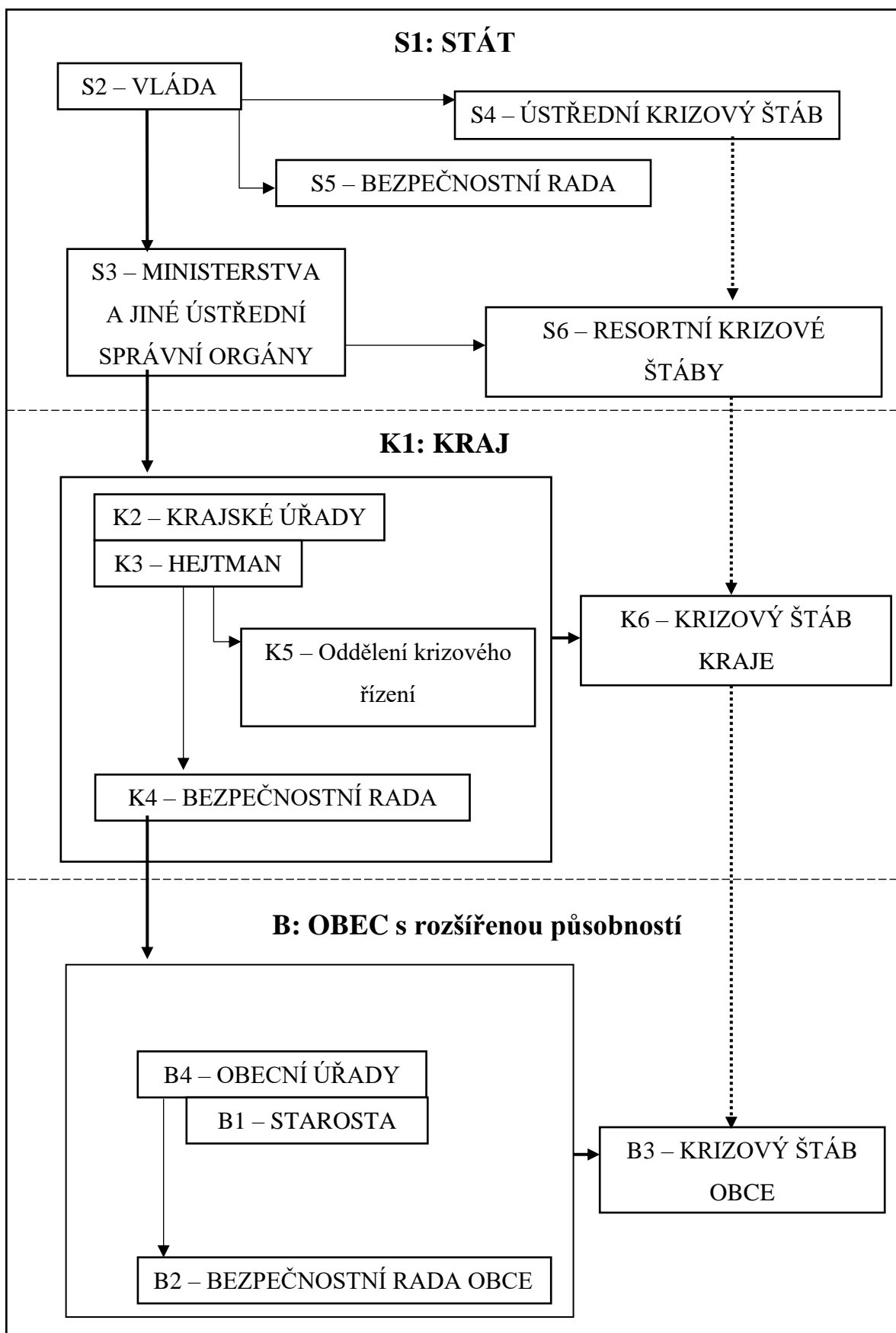
Vláda je ústředním orgánem výkonné státní moci, který uskutečňuje bezpečnostní politiku ČR a odpovídá za fungování systému krizového řízení ČR. Při řešení krizové situace provádí dle § 4 krizového zákona tyto úkony:

- *„ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost,*
- *určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působností stanovených ve zvláštním právním předpisu,*
- *zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací,*
- *stanoví průřezová a odvětvová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury,*

- *rozhoduje na základě seznamu předloženého Ministerstvem vnitra o prvcích kritické infrastruktury a prvcích evropské kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu.*“

Vláda má v oblasti bezpečnosti svůj vlastní pracovní orgán, kterým je Bezpečnostní rada státu (dále jen „BRS“) a v oblasti řešení krizových situací je jejím pracovním orgánem Ústřední krizový štáb (dále jen „ÚKŠ“) Na **obrázku 2** je zobrazen systém orgánů krizového řízení a vazby mezi nimi.

Obrázek 2: Systém orgánů krizového řízení během pandemie v ČR v roce 2021

Zdroj: upraveno podle Linhart P., Roudný R. (2006, s. 151)

Bezpečnostní rada státu je stálým pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR. Je upravena v čl. 9 zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*. BRS v rámci své působnosti plní následující:

- „zabezpečuje meziresortní koordinaci plánovacích, přípravných a realizačních opatření v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR;
- analyzuje bezpečnostní hrozby a rizika, které mohou být příčinou krizových situací, a činí nebo předkládá vládě návrhy na nezbytná opatření ke snížení, popř. eliminaci těchto rizik;
- posuzuje souhrnné požadavky ústředních správních úřadů, uplatňované v rámci zajišťování bezpečnosti ČR;
- projednává a schvaluje Zprávu o stavu zajištění obrany státu jakožto základního dokumentu obranného plánování státu.“ (Antušák, 2009, s. 243–244)

Složení BRS vypadá následovně: v čele BRS je předseda vlády, místopředseda, dalšími členy jsou ministři z řad resortů. BRS má své pracovní orgány, které tvoří: Výbor pro obranné plánování, Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, Výbor pro zpravodajskou činnost a Výbor pro civilní nouzové plánování. (MV ČR, 2021, s. 27)

Ústřední krizový štáb je pracovním orgánem vlády ČR k řešení krizových situací. Složení a činnosti upravuje Statut krizového štábu. ÚKŠ zabezpečuje:

- „operativní koordinace;
- sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných OKŘ k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace;
- posuzuje, projednává a koordinuje přijímání opatření meziresortního charakteru navrhovaných ministerstvy;
- připravuje vládě návrhy opatření k řešení situace a podklady pro přijímání rozhodnutí vyžadujících schválení vládou, případně schválení Parlamentem České republiky.“ (MV ČR, 2021, s. 30)

ÚKŠ má 36 členů. Není-li stanoveno jinak, v čele ústředního krizového štábu je vždy ministr vnitra. (MV ČR, 2021, s. 29–30)

Ministerstva a jiné správní úřady jsou výkonné orgány státní moci, které zajišťují připravenost na řešení krizových situací v oblasti své působnosti a podle § 9 krizového zákona za tímto účelem:

- „zřizují pracoviště krizového řízení;
- zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu;
- zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k přípravě na krizové situace a k jejich řešení, jehož složení a úkoly určí a věcné, organizační a administrativní podmínky pro jeho činnost zajistí ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu;
- zajišťují na základě vyžádání jiného ministerstva nebo jiného ústředního správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti;
- poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností;
- vyžadují potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, s výjimkou údajů, které vyžaduje hasičský záchranný sbor kraje prostřednictvím Ministerstva vnitra;
- stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů.“

Podle čl. 3 odst. 2 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky nezajišťují bezpečnost pouze státní orgány, ale také orgány územních samosprávných celků. Důležitou roli tedy vykonává hejtman kraje, starostové obcí s rozšířenou působností a jejich orgány.

Orgány krizového řízení na krajské úrovni jsou orgány samosprávy s přenesenou působností. Podílejí se na připravenosti kraje.

Hejtman (A1) podle § 14 zákona odst. 1 krizového zákona, zajišťuje připravenost kraje na řešení krizové situace. Jeho činnost zahrnuje řízení a kontrolu připravovaných opatření. V případě krize zřizuje a spravuje bezpečnostní radu kraje (dále jen „BRK“) a krizový štáb kraje, (dále jen „KŠK“)

V momentě, kdy se vyhlásí krizový stav, hejtman dle § 14 odst. 2 zákona o krizovém řízení koordinuje tyto činnosti:

- „koordinuje záchranné a likvidační práce;
- poskytování zdravotních služeb, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a k zajištění bezodkladných pohřebních služeb;
- koordinuje nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva;
- koordinuje zajištění ochrany majetku na území, kde byla provedena evakuace.“

Podle § 14 odst. 4 krizového zákona je hejtman za stavu nebezpečí oprávněn nařídít:

- „pracovní povinnost, pracovní výpomoc nebo poskytnutí věcného prostředku pro řešení krizové situace,
- bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace,
- vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou za krizové situace vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- přednostní zásobování dětských, zdravotnických a sociálních zařízení a ozbrojených sil, bezpečnostních sborů nebo složek integrovaného záchranného systému, podílejících se na plnění krizových opatření, a v nezbytném rozsahu také prvků kritické infrastruktury,
- zabezpečení náhradního způsobu rozhodování o dávkách sociální péče a jejich výplatě,
- hlášení přechodné změny pobytu osob,
- evakuaci obyvatelstva,
- zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území.“

Podle § 14 krizového zákona v době nouzového stavu nebo stavu nebezpečí zajišťuje hejtman kraje provedení krizových opatření za podmínek, které stanoví kraj. Správní úřady se sídlem na území kraje, podnikající fyzické a právnické osoby mají povinnost tato krizová opatření plnit.

Bezpečnostní rada kraje je orgán zabývající se přípravou a koordinací krizové situace. V čele BRK je podle § 24 odst. 2 *krizového zákona* předseda, jehož post vykonává hejtman kraje, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje. BRK může mít nejvýše deset členů, mezi které patří: náměstek hejtmána, který zastupuje předsedu v době jeho nepřítomnosti, ředitel krajského ředitelství Policie ČR, ředitel HZS kraje, ředitel zdravotnické záchranné služby, ředitel krajského úřadu, příslušník Armády ČR. Další členy může předseda jmenovat dle potřeby,

přítom nesmí překročit stanovenou kapacitu BRK. (MV ČR, 2021, s. 28) Bezpečnostní rada kraje dle § 6 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., *k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)* zajišťuje připravenost kraje na možné krizové situace a v rámci své funkce projednává a posuzuje:

- *„krizový plán a havarijní plán kraje;*
- *přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení;*
- *krizový plán kraje;*
- *havarijní plán kraje;*
- *vnější havarijní plán, pokud je schvalován hejtmanem kraje;*
- *finanční zabezpečení připravenosti kraje a složek integrovaného záchranného systému na krizové situace a jejich řešení na území kraje;*
- *návrhy dohod s územními celky sousedního státu o spolupráci při řešení krizových situací s jinými kraji a při poskytování pomoci;*
- *stav připravenosti složek integrovaného záchranného systému v kraji;*
- *závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace v kraji.“*

Krizový štáb kraje je pracovním orgánem kraje a je zřizován za účelem řešení krizové situace. Krizový štáb kraje svolává hejtman v případě, že

- *„je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánů krizového řízení;*
- *je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánů krizového řízení nebo pro jeho část;*
- *jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací;*
- *je k tomu vyzván ministerstvem vnitra ČR při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních pracích, nebo*
- *jde o úkol prováděný při cvičení.“* (MV ČR, 2021, s. 31)

Členové krizového štábu kraje jsou členové bezpečnostní rady kraje a členové stálé pracovní skupiny krizového štábu, mezi které patří tajemník krizového štábu, zástupci složek IZS,

pracovníci krajského úřadu a odborníci, kteří mají kvalifikaci na řešení mimořádné události nebo krizové situace (Rektořík, J. a kol. 2004, s. 85–86)

Hasičský záchranný sbor kraje (dále jen „HZS kraje“) má roli rozhodujícího výkonného prvku. HZS kraje při přípravě na krizovou situaci a její řešení vykonává dle § 15 krizového zákona následující povinnost:

- *„organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji;*
- *vede přehled možných zdrojů rizik a provádí analýzy ohrožení;*
- *zpracovává krizový plán kraje;*
- *zpracovává krizový plán obcí s rozšířenou působností; při jeho zpracování vyžaduje v nezbytném rozsahu součinnost organizačních složek státu, orgánů územních samosprávných celků, právnických osob a podnikajících fyzických osob*
- *plní úkoly stanovené Ministerstvem vnitra a úkoly stanovené hejtmánem v rozsahu krizového plánu kraje a starostou obce s rozšířenou působností v rozsahu krizového plánu obce s rozšířenou působností;*
- *seznamuje obce a právnické nebo fyzické osoby na jejich žádost s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení;*
- *vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje a krizového štábu obce s rozšířenou působností;*
- *vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob (§ 39d) a předává údaje v ní vedené Ministerstvu vnitra;*
- *vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí.“*

HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje i obce s rozšířenou působností požaduje spolupráci orgánů na krajské i obecní úrovni, právnických osob a podnikajících fyzických osob či dalších subjektů, je-li to nezbytné.

Policie České republiky (dále jen „PČR“) patří mezi základní složky integrovaného záchranného systému, která vykonává v místě provádění likvidačních a záchranných prací úkoly stanové podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. PČR dle § 16 krizového zákona *„zajišťuje připravenost k řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území kraje.“*

Orgány krizového řízení na úrovni obcí zahrnují starostu obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“), který zajišťuje, aby byl správní obvod obce s rozšířenou působností na řešení krizových situací připraven. Ostatní orgány, jakými jsou obecní úřad s rozšířenou působností a orgány obce se na tomto úkonu podílejí.

Starosta (B1) při vzniku krizové situace podle § 18 krizového zákona, plní následující:

- *„zřizuje a řídí bezpečnostní radu obce s rozšířenou působností pro území správního obvodu obce s rozšířenou působností;*
- *organizuje přípravu správního obvodu obce s rozšířenou působností na krizové situace a podílí se na jejich řešení;*
- *schvaluje po projednání v bezpeční radě obce s rozšířenou působností krizový plán obce s rozšířenou působností;*
- *plní úkoly stanovené hejtmánem a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a jejich řešení;*
- *odpovídá za využívání informačních a telekomunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.“*

Obecní úřad při zajištění připravenosti na řešení krizových situací podle § 19 krizového zákona, provádí tyto úkoly:

- *„poskytuje součinnost HZS kraje při zpracování krizového plánu kraje a při zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností;*
- *plní úkoly podle krizového plánu obce s rozšířenou působností;*
- *vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob a předává údaje v ní vedené HZS kraje;*
- *vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí a předává údaje v ní vedené HZS kraje;*
- *vede přehled možných zdrojů rizik a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace.“*

Podle § 22 krizového zákona, v případě, že dojde k vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí, je v kompetenci starosty obce, aby zajistil provedení krizových opatření v podmínkách obce. K tomuto kroku je nutné vydat nařízení obce. To nabývá platnost v okamžiku jeho vyvěšení buď na úřední desce obecního úřadu anebo ho lze zveřejnit i cestou hromadných informačních prostředků či rozhlasu.

Bezpečnostní rada obce je poradním orgánem starosty obce s rozšířenou působností. Podle § 8 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., o nařízení vlády k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) projednává a posuzuje:

- „přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení;
- krizový plán obce s rozšířenou působností;
- vnější havarijní plán;
- stav připravenosti složek integrovaného záchranného systému dislokovaných ve správním obvodu obce s rozšířenou působností.“

Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností může mít maximálně osm členů, které jmenuje starosta obce s rozšířenou působností. Členy tvoří místostarosta, tajemník, příslušník z krajských úřadů, jakými jsou Policie ČR, HZS kraje atd.

Krizový štáb obce je pracovním orgánem obce s rozšířenou působností, který je zřizován za účelem řešení krizových situací. Krizový štáb obce má podobné role a složení členů štábů jako krizový štáb kraje.

Základní síly a schopnosti pro činnost orgánů krizového řízení zajišťuje integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů: „vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu.“ IZS se podle zákona použije v oné době, „jestliže mimořádná událost nabude takového charakteru, že je potřebné provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma a více složkami“ (Balabán a Pernica, 2015, s. 81)

Podle § 4 zákona č. 239/2000 Sb., *o IZS a o změně některých zákonů*, patří mezi základní složky IZS:

- Hasičský záchranný sbor ČR;
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného krytí kraje jednotkami požární ochrany;
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby;
- Policie ČR.

Ostatními složkami IZS podle § 4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů jsou: *„vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil; ostatní ozbrojené sbory; ostatní záchranné sbory; orgány ochrany veřejného zdraví; havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby; zařízení civilní ochrany; neziskové organizace a sdružení občanů.“* V případě ochrany veřejného zdraví klíčovou roli hrají krajské hygienické stanice.

Události, které vyžadují spolupráci mezi složkami IZS se nazývají typové činnosti. Jsou zpracovány podle § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., *o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších změn.* „Katalogový soubor – typové činnosti složek IZS vydává GŘ HZS ČR, které je součástí Ministerstva vnitra. Tyto činnosti obsahují postup složek při provádění záchranných a likvidačních prací s ohledem na to, o jaký typ mimořádné události se jedná. HZS ČR rozlišuje celkem 18 typových činností. Pro ochranu zdraví při nákaze infekčním onemocněním jsou důležité tyto typové činnosti:

- *„STČ 11/IZS Chřipka ptáků;*
- *STČ 16 A/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech*
- *STČ 16 B/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci na palubě letadla s přistáním na letišti Praha Ruzyně.“*

Při takovýchto mimořádných událostech jako je např. výskyt nakažlivé nemoci, je zapotřebí spolupráce několika aktérů. Nárůst spoluprací v letech 2019, 2020, 2021 s orgány ochrany veřejného zdraví je patrný z **tabulky 2**.

Tabulka 2: Spolupráce jednotek požární ochrany s orgánem veřejného zdraví a členů IZS v letech 2019–2021

Rok	Celkem	Zdravotnická záchranná služba	Krajská hygienická stanice
2019	126 950	3 225	15
2020	124 814	32 421	67
2021	128 204	34 953	253

Zdroj: vlastní zpracování dle: Statistická ročenka HZS ČR

Z **tabulky 2** vyplývá, nárůst spoluprací nastal jak u hygienických stanic, tak i u zástupce zdravotnického systému zdravotnických záchranných služeb. Důvodem bylo virové onemocnění Covid-19, kvůli kterému se zvýšila součinnost hasičských záchranných sborů s orgány hygieny. K nárůstu spoluprací s HZS ČR generální ředitel HZS ČR Vladimír Vlček ve statistické ročence (2021, s. 3) poznamenal, že *pandemie Covid-19 byla naprosto nečekaná, přinesla řadu činností, s nimiž jsme do té doby neměli zkušenosti, a byla také personálně náročná. Během roku 2021 do terénu vyslali 2 156 mobilních odběrových týmů, které provedly 276 396 odběrů. V nemocnicích bylo nasazeno 695 příslušníků a 265 členů JSDH obcí. Příslušníci HZS ČR se podílela i na pomoci krajským hygienickým stanicím s trasováním kontaktů pozitivních osob, celkem bylo zajištěno příslušníky 2 754 změn.*“

1.3 Zásady pro zvládnutí krizové situace

V době krize, ale i před ní je podle Háalka (2008, s. 193) nejdůležitější krizová komunikace. Rozdíl je, že krizová komunikace, která se odehrává před událostí nazývaná též **předudálostní**, se použije záměrně a dobrovolně. Naopak krizová komunikace, která se odehrává po krizi tzv. **poudálostní**, se používá již pod časovým tlakem, ve stresu a vynuceně.

Podle Antušáka a Viláška (2016, s. 103) je předmětem krizové komunikace sdělování (předávání) informací. S odkazem na **obrázek 2** lze říci, že krizová komunikace v rámci kraje probíhá s orgány krizového řízení na centrální úrovni s orgány krizového řízení kraje. Komunikace tedy nejdříve probíhá mezi orgány a prvky krizového řízení, poté s podřízenými nebo se zaměstnanci, kteří jsou závislí na kraji, a nakonec s veřejností.

V případě krizové komunikace rozlišujeme tyto základní principy:

- *princip přímé odpovědnosti* – za krizovou komunikaci nenese odpovědnost tiskový mluvčí, nýbrž vedení úřadu, firmy či společnosti; (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)

- *princip nezávislosti* – krizová komunikace nesmí být závislá pouze na jedné osobě, ale na více lidech; (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip přednosti a stručnosti* – v tomto případě krizová komunikace vyžaduje přesné a stručně definované informace o problému, z toho důvodu, aby nedošlo ke špatné interpretaci neboli ke špatnému vysvětlení problému veřejnosti; (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip důvěryhodnosti* – v tomto případě všechny podané informace veřejnosti musí být podloženy fakty, nesmí se jednat o žádné spekulace či dohady; (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip znalosti věci* – tento princip spočívá ve znalosti základního komunikačního cíle, kterým chceme oslovit veřejnost, média a další, ještě před tím, než začne krizová komunikace. Zároveň je důležité znát všechna fakta o daném problému a dalších souvislostech; (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip očekávané reakce* – v případě tohoto principu je důležité analyzovat možné dopady sdělení (reakce) a mít představu o způsobech zvládnutí těchto reakcí; (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip nejhoršího vývoje* – spočívá v plánování krizové komunikace k nejhoršímu možnému scénáři, který by mohl nastat; (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip hledání podpory* – u tohoto principu je důležité si najít spojence a spolehlivého zastávce, který by mohl promluvit v náš prospěch. Na tuto pozici se hodí lidé, kteří jsou vysoce postavení, např. lékař, profesor. Jejich slova budou mít větší váhu a větší vliv na veřejnost. (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip pravdivosti* – tento princip spočívá v tom, že je podstatné mluvit pravdu. Pokud na otázku neznáme odpověď, neměli bychom použít výraz „bez komentáře“, tímto způsobem může daný člověk ztratit důvěru. Když člověk odpověď nezná, měl by si otázku poznamenat a slíbit, že na otázku zodpoví co nejdříve. Slib by měl dodržet. (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)
- *princip otevřenosti* – tento princip spočívá v tom, aby byl člověk vždy k dispozici a neskrýval se před novináři. Je přívětivější, když se hovoří o pozitivních stránkách věci. Není dobré mluvit o negativních stránkách a už vůbec ne kritizovat své kolegy či spolupracovníky. (Antušák a Vilášek, 2016, s. 104)

Za nejdůležitější principy lze považovat princip pravdivosti, otevřenosti a důvěryhodnosti.

Podle Antušáka a Viláška (2016, s. 109) v případě řešení krizové situace, je důležité: pravidelně aktualizovat krizový plán a podle něj se řídit. V případě pandemie byl krizovým plánem *Pandemický plán ČR*.

2. EPIDEMIE, PANDEMIE A OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Aby bylo možné lépe pochopit problematiku ochrany veřejného zdraví, je třeba se seznámit s pojmy nákaza, epidemie a pandemie. Dále formulovat podstatu ochrany veřejného zdraví, orgány veřejného zdraví a představit Pandemický plán ČR.

2.1 Nákaza, epidemie a pandemie

Nákazou se podle § 2 odst. 5 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů rozumí infekční onemocnění, které se charakterizuje jako *„příznakové i bezpříznakové onemocnění vyvolané původcem infekce nebo jeho toxinem, které vzniká v důsledku přenosu tohoto původce nebo jeho toxinu z nakažené fyzické osoby, zvířete nebo neživého substrátu na vnímavou fyzickou osobu.“* Pokud by se infekční onemocnění náhle a hromadně šířilo, jedná se o epidemii. Některé epidemie nejsou nijak časově a místně ohraničené a šíří se napříč celým kontinentem, v těchto případech hovoříme o pandemii. V současné době můžeme toto chování přirovnat např. k chřipce, Covid-19 nebo AIDS. Příznaky těchto onemocnění mohou být vysoké horečky, vyrážka, změna barvy stolice/moče apod.

Podstatová (2001, s. 62) uvádí tyto formy infekčního onemocnění. První formou je **zjevná (manifestní)** forma onemocnění, která má tyto čtyři stádia:

- **Inkubační doba** – představuje období od infekce do propuknutí onemocnění. Inkubační doba trvá většinou 7–21 dní. Existují případy, kdy může inkubační doba trvat 1–2 hodiny, a to je v případě požití kontaminované potravy. Anebo případy, kdy inkubační doba trvá 10–15 let od nákazy do propuknutí onemocnění, a to je v případě onemocnění AIDS;
- **Prodromální stadium** – jedná se o krátké období, kdy člověk pociťuje neurčité příznaky, které jsou u všech chorob totožné, např. zvýšená teplota, pocit na zvracení či bolest kloubů;
- **Stadium klinické manifestace** – jedná se o typické příznaky, které se objevují u jednotlivých onemocnění, jako je např. zvracení a průjem u zažívacích cest;
- **Rekonvalescence** – jedná se o vyléčení onemocnění, kdy příznaky nemoci vymizují, ale lidský organismus je ještě oslabený.

Další formou je **skrytá (inaparetní) infekce**, která *„není provázená žádnými klinickými příznaky (bepříznaková forma), ale v organismu se uskutečňují změny imunitního stavu a dochází k imunitní odezvě organismu.“* Člověk nemá tušení, že je nemocný, a tak je pro své okolí stejně nebezpečný, jako v případě, že by na sobě příznaky onemocnění cítil. Člověk se

skrytou formou onemocnění je infekční a může infekci šířit dál. Typickým příkladem může být onemocnění Covid-19, kdy existovali tzv přenašeči tohoto onemocnění, kteří na sobě nepocítili žádné příznaky onemocnění, a tak šířili nákazu dál.

Dle Podstatové (2001, s. 64) dojde-li k nákaze, dokážeme podle počtu nemocných osob, délky trvání procesu a velikosti ohniska nákazy rozlišit výskyt infekčního onemocnění:

- sporadický výskyt;
- endemický výskyt;
- epidemický výskyt (epidemie);
- pandemický výskyt (pandemie).

Případy **sporadického výskytu** se objevují ojediněle. Příkladem sporadického výskytu může být dáivý kašel či dětské infekční nemoci, pro které byla před několika lety zavedena očkování. Tento typ výskytu se objevuje bez zjevné časové nebo místní souvislosti.

Endemický výskyt je typ onemocnění, který se objevuje na ohraničeném území bez časového onemocnění. Jeho zvláštní variací je přírodní ohnisko nákazy, ale může se stát, že se v určité lokalitě vyskytnou případy infekčního onemocnění bez prokazatelné vzájemné souvislosti.

Epidemický výskyt je charakterizován jako hromadný výskyt infekčního onemocnění na daném místě během krátkého časového intervalu. Pro epidemii je typický explozivní průběh.

Pandemický výskyt je vyznačován jako rozsáhlá epidemie, která se rozšiřuje přes hranice států a kontinenty. Příkladem pandemie může být pandemie chřipky či v období roku 2020–2022 pandemie onemocnění Covid-19 (Podstatová, 2001, s. 64–65)

Podle Krasteva (2020, s. 11) byla nejtragičtější událost 20. století pandemie španělské chřipky. Žádné jiná z pandemií z **tabulky 3** nemá na svědomí tolik lidských životů za tak krátkou dobu jako byla výše zmíněná španělská chřipka. (Salfenner, 2018, s. 6)

Tabulka 3: Příklady světových pandemií 20. a 21. století

Doba šíření viru	Název pandemie	Kmen	Původ viru
1918–1919	Španělská chřipka	Influenza A/H1N1	ptáci
1957–1959	Asijská chřipka	Influenza A/H2N2	ptáci
1968–1970	Hongkongská chřipka	Influenza A/H3N2	ptáci
2002–2003	SARS	SARS-CoV	netopýři
2009–2010	Mexická chřipka	Influenza A/H1N1	prasata
2012–doposud	MERS	MERS-CoV	netopýři, velbloudi
2019–doposud	COVID-19	SARS-CoV-2	netopýři,

Zdroj: vlastní zpracování podle Osterholm a Olshaker (2020) a World economic forum

Během 20. století se pandemická chřipka vyskytla podle **tabulky 3** celkem čtyřikrát. Kromě Španělské chřipky se jednalo ještě o chřipku Asijskou a Hongkongskou. Šíření Španělské chřipky probíhalo skrze adaptivní mutaci, jde o proces humanizace zpravidla ptačího viru, který postupně získává schopnost masivního šíření a infikuje člověka. Chřipka Asijská, Hongkongská a Mexická se šířila tzv reassortmentem, tento proces spočívá ve výměně segmentů RNA, které kolují v lidském kmeni za segmenty ze zvířecího rezervoáru. (Pandemický plán ČR, 2011, s. 2)

V 21. století se objevily tři pandemie koronavirového onemocnění, které většinou infikují ptáky a savce. U lidí však mohou způsobit mírnou infekci dýchacích cest, jako je běžné nachlazení, ale také závažnější infekci. Tyto závažnější infekce se mohou projevit ve formě bronchitidy, pneumonie nebo závažného respiračního onemocnění (Severy Acute Respiratory Syndrome, dále jen „SARS), respiračního syndromu Středního východu (Middle East Respiratory Syndrom, dále jen „MERS“) nebo onemocnění Covid-19 (medicalnewtoday, 2020)

SARS způsobuje koronavirus, který se nazývá SARS-CoV. První případy tohoto onemocnění byly zaznamenány v čínské provincii Guangdong v roce 2002. Zdrojem nákazy byli netopýři. Onemocnění se pak dále rozšířilo mezi zvířata (např. cibetky, fretky, mývalovité psi), která byla prodávána ke konzumaci na tržištích společně se živými zvířaty a čerstvým masem, a tím se nákaza rozšířila mezi lidi. (SZÚ, 2020)

MERS je způsoben koronavirem MERS-CoV. První případ se objevil v roce 2012 v Saudské Arábii. Za zdroj nákazy jsou považováni dromedáři neboli velbloudi. Nejvíce se nákaza rozšířila ve zdravotnických zařízeních. (SZÚ, 2020)

COVID-19 je onemocnění způsobené koronavirem SARS-CoV-2, už podle názvu lze poznat, že virus má blízký vztah k SARS-CoV. (SZÚ, 2020) První případy byly hlášeny z čínského Wuhanu v prosinci roku 2019. Za zdroj nákazy jsou považováni netopýři. (Andersenlab, 2021)

Právě z důvodu šířící se ho onemocnění Covid-19 bylo povinností orgánů krizového řízení zajistit bezpečnost občanů. V rámci zaopatření ochrany života a zdraví obyvatel, vláda postupovala podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

2.2 Ochrana veřejného zdraví a orgány ochrany veřejného zdraví

Podle Hávy (2005, s. 315) je v případě veřejného zdraví „*nepochybně kladen větší důraz na analýzu zdravotních problémů (obyvatelstva, ohrožených skupin, rozdíly ve zdravotním stavu různých populačních skupin a jejich příčiny) a metodologické zázemí zejména moderního pojetí epidemiologie.*“ Autoři Osterholm a Olshaker (2020, s. 45–46) také uvádí, že epidemiologie hraje důležitou roli v oblasti veřejného zdraví. Epidemiologie slouží jako vědecký nástroj pro řešení zdravotnických problémů a podporu zdraví. (Potůček, 2005, s. 316) Veřejné zdraví zahrnuje opatření přijímaná za účelem zlepšení zdravotní situace. (Osterholm a Olshaker, 2020, s. 45–46) O problematice zdraví se na mezinárodní úrovni stará Světová zdravotnická organizace – „World Health Organisation“ (dále jen „WHO“), ta definuje zdraví jako „*stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody*“.

Zákony, které se zabývají veřejným zdravím, jsou zákony č. 76/2002 Sb., *o integrované prevenci*, zákon č. 353/1999 Sb., *o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky* nebo zákon č. 59/2006 Sb., *o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky*.

Podle čl. 31 Listiny základních práv a svobod má „*každý právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou péči a na zdravotní pomoc za podmínek, které stanoví zákon.*“ Podle § 2 zákona č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, se veřejným zdravím rozumí „*zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života,*“

Podle § 2 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů* se ochranou veřejného zdraví chápe: „*souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních*

a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním.“

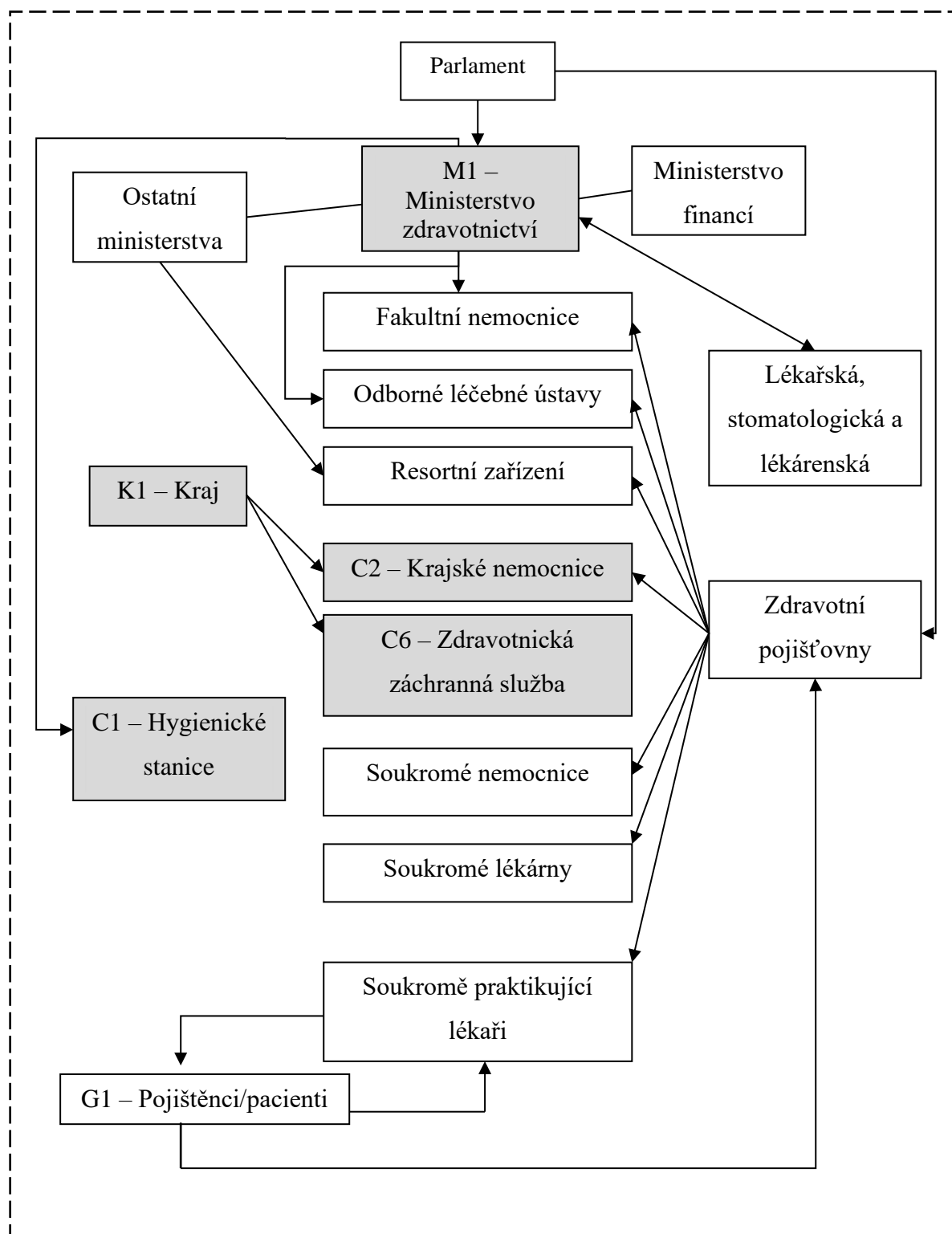
Péči o zdraví zajišťuje zdravotnický systém. Podle Hávy (2005, s. 331) lze zdravotnický systém vymezit jako „*souhrn služeb, které jsou na daném území (obvykle státu) vymezeny právními normami, včetně pravidel pro jejich správu, řízení, financování.*“ Barták (2010, s. 59) uvádí, že zdravotnický systém „*poskytuje služby s cílem přispět k lidskému zdraví, a to jak ve zdravotnických zařízeních, tak i doma, ve vzdělávacích institucích, na pracovištích, veřejných místech a komunitách.*“

Podle Hávy (2005, s. 317) cíle zdravotnického systému jsou:

- *„podpora a ochrana zdraví;*
- *prodloužení života a zlepšení jeho kvality;*
- *řízení rizika výskytu nemoci a od něj odvozených potřeb zdravotní péče v návaznosti na právo na dostupnou zdravotní péči cestou veřejného zdravotního pojištění nebo národní zdravotní služby;*
- *diagnostika, léčba a rehabilitace nemocných a jejich návrat do produktivního nebo nezávislého života;*
- *významný podíl na ekonomice státu.*

Na **obrázku 3** je zachycen zdravotnický systém ČR. Klíčové prvky pro řešení pandemií jsou vyznačeny šedou barvou.

Obrázek 3: Zdravotnický záchranný systém ČR v roce 2021

Zdroj: upraveno podle Gladkij aj., 2003

Prvky zdravotnického systému sehrávají v ochraně veřejného zdraví následující funkce:

- Ministerstvo zdravotnictví, má na starosti ochranu veřejného zdraví a oblast zdravotní péče. Vydává krizová opatření za účelem ochrany života, zdraví a majetkových hodnot obyvatel;
- úloha krajských hygienických stanic spočívá v ochraně a podpoře veřejného zdraví. Rozhoduje o opatřeních, která mohou předejít vzniku či šíření infekčního onemocnění a nařizuje mimořádná opatření při pandemii; (NZIP, 2021)
- kraje zřizují a řídí krajské nemocnice, zřizují zdravotnickou záchrannou službu a udělují oprávnění lékařům, lékárnám či specialistům; (MV ČR, 2016)
- soukromé nemocnice a soukromí lékaři poskytují zdravotní péči;
- resortní zařízení např.: Těchotín – Odbor biologické ochrany, slouží k zabezpečení biologické ochrany. Úkolem resortu je např. izolace přenašečů nebezpečných nálezů, identifikace nákazy, zabránění jejího šíření a léčba nakažených osob. (Armáda ČR, 2018)

Dalšími podstatnými orgány pro řešení pandemií jsou:

- Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra,
- krajské hygienické stanice.
- Ministerstvo zdravotnictví.

Vedlejší funkce sehrává **Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra** (dále jen „MV“), které podle § 83 zákona č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů chrání a podporují veřejné zdraví a provádí dozor v ozbrojených silách a v bezpečnostních sborech, s výjimkou Vězeňské služby ČR. Dále podle § 63 téhož zákona obě ministerstva informují bez prodlení při výskytu závažného hromadně se vyskytujícího infekčního onemocnění oprávněný orgán ochrany veřejného zdraví.

Dle § 82 zákona č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů je v každém kraji ČR zřízená **krajská hygienická stanice** (C1). Krajským hygienickým stanicím náleží:

- *„vydávat rozhodnutí, povolení, osvědčení a plnit další úkoly státní správy v ochraně a podpoře veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru, pokud není příslušné Ministerstvo zdravotnictví,*
- *stanovit protiepidemická opatření;*
- *projednávat přestupky na úseku ochrany veřejného zdraví podle tohoto zákona.“*

Podle § 82 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví o změně některých souvisejících zákonů*, se krajské hygienické stanice mimo jiné podílejí na úkolech integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“). To znamená, že zpracovávají pandemický plán kraje, na kterém spolupracují se složkami IZS. Tento plán stanovuje opatření, které zamezují dopady pandemie infekčního onemocnění pro obyvatele v krajích. Provádí protiepidemická opatření a vykonává dozor nad dodržováním zákazů.

Ministerstvo zdravotnictví (M1) má podle § 80 odstavce zákona č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, největší pravomoci ze všech orgánů na ochranu veřejného zdraví. To znamená, že

- *„řídí a kontroluje výkon státní správy v ochraně a podpoře veřejného zdraví,*
- *stanoví ochranná opatření před zavlečením vysoce nakažlivých infekčních onemocnění, a rozhoduje o jejich ukončení,*
- *koordinuje spolupráci orgánů ochrany veřejného zdraví,*
- *na žádost krajské hygienické stanice dává povolení k mimořádnému očkování.“*

Ministerstvo zdravotnictví podle § 80 odst. 1 dále zpracovává Pandemický plán zdravotnictví a podílí se na koordinaci Pandemického plánu ČR. V průběhu epidemie či při vzniku jiného nebezpečí a mimořádné události, má Ministerstvo zdravotnictví pravomoc nařídit mimořádná opatření, aby ochránilo zdraví fyzických osob. Má dohled nad krajskými hygienickými stanicemi – řídí je a kontroluje jejich činnost.

2.3 Pandemický plán ČR

Pandemický plán ČR představuje základní dokument pro ústřední řízení pandemické situace na území ČR a vychází z plánu WHO. Tento plán byl poprvé zpracován v roce 2001. Pandemický plán ČR lze využít nejen pro chřipkové viry, ale také pro nová infekční onemocnění (jako např. SARS). Tento dokument koordinuje a jeho zpracování zajišťuje Ministerstvo zdravotnictví v součinnosti s Ústřední epidemiologickou komisí a schvaluje Vláda ČR. (MV ČR, 2021, s. 40) Nejnovější verze Pandemického plánu ČR je z roku 2011, jde již o 4. vydání a novelizuje Pandemický plán ČR z roku 2006.

Podle Pandemického plánu ČR (2011, s. 5) v případě vzniku pandemie chřipky patří mezi nejdůležitější cíle:

- „posílení národního systému rychlého varování pro včasné zachycení možného onemocnění,
- rychlá identifikace nové varianty chřipkového viru u drůbeže, ptáků či jiných zvířat,
- zabezpečení léčby nemocných a léčba komplikace,
- zabezpečení informovanost zdravotnických pracovníků a veřejnost,
- kontrola dodržování doporučených opatření,
- minimalizace rozšíření nového viru a předejití vzniku pandemie, pokud je to možné,
- průběžné vyhodnocování epidemiologické situace, analýza výskytu, přijímání okamžitých protiepidemických opatření.“

Pandemickou pohotovost vyhláší WHO, a tím se Pandemický plán aktivuje. U pandemie mohou státy zažívat odlišné fáze ohrožení podle období a rozměru postižení, proto Pandemický plán ČR rozlišuje jednotlivé fáze na variantu A – země není postižena a na variantu B – země je postižena. Pandemický plán ČR (2011, s. 13) rozlišuje šest základních skupin, do kterých se každá fáze člení, patří sem: „plánování a koordinace; monitoring situace a hodnocení; omezení šíření nemoci; zajištění kontinuity zdravotnického systému; komunikace a intersektorální spolupráce.“

V případě propuknutí pandemie jsou v Pandemickém plánu ČR (2011, s. 5) role všech sektorů společnosti, kterými jsou:

- „vláda;
- zdravotnický sektor;
- sektor nezbytných veřejných služeb;
- média;
- civilní organizace a sdružení;
- rodiny a jednotlivci.“

Role **vlády** spočívá v koordinaci, rozhodování o lidských a materiálních zdrojích pro optimální pandemickou připravenost a rozvoji kapacit a stanovuje opatření napříč sektory

Zdravotnický sektor poskytuje podstatné „epidemiologické, klinické a virologické informace a informace o riziku. Závažnosti a postupu pandemie, které ovlivňují opatření k redukci šíření pandemického viru a informuje o efektivnosti intervencí používaných při pandemii.“ Nařizuje opatření na podporu zdravotní péče. Ukládá úkoly k omezení šíření nemoci ve společnosti a zdravotnických zařízení, chrání a podporuje zdravotnický personál při

pandemii. S odkazem na **obrázek 3** je tento zdravotnický sektor tvořen např.: Ministerstvem zdravotnicí, krajskými hygienickými stanicemi (C1, nemocnicemi (C2), odbornými léčebnými ústavy (C3) nebo pacienty.

Sektor nezbytných veřejných služeb je povinen během pandemie poskytovat nezbytnou činnost a služby, aby omezil dopad na zdraví společnosti a dopad na ekonomický i sociální sektor. „*Nezbytné veřejné služby v odvětvích energetiky, vodního hospodářství, potravinářství a zemědělství, zdravotnictví, dopravy, komunikačních a informačních systémů, finančního trhu a měny, nouzových a sociálních služeb a veřejné správy a dále v oblasti zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti státu a zahraniční politiky stanoví věcné příslušné resorty a kraje ve svých pandemických plánech.*“

Média hrají důležitou roli v komunikaci. Pravidelné podávání zpráv o pandemii je klíčové pro přístup laické i odborné veřejnosti a jejich chování. Pro informovanost veřejnosti je nutné používat informace jen od věrohodných zdrojů.

Civilní organizace a sdružení mají blízký vztah ke společnosti. Z tohoto důvodu mají moc zvýšit povědomí o dané problematice či vyvrátit nepravdivé informace. Poskytují veřejné služby a v případě krizové situace spolupracují s vládou. Takovou organizací je např. Český červený kříž.

Rodiny a jednotlivci mohou zamezit šíření pandemického viru tím, že budou dodržovat nefarmakologická opatření. Mezi nefarmakologická opatření můžeme zařadit mytí rukou, používání kapesníku při kašlání či smrkání. (Pandemický plán ČR, 2011, s. 5,6)

Antušák a Vilásek (2016, s. 108) uvádí, že v rámci krizové komunikace je důležité v krizových situacích postupovat vždy podle plánů. To znamená, že v případě šíření nebezpečných a neznámých virů se postupuje dle Pandemického plánu ČR. Hlavním účelem Pandemického plánu ČR je, aby „*v případě pandemie zmírnil její očekávané zdravotní, sociální a ekonomické následky.*“ (Pandemický plán ČR, 2011, s. 5) To znamená, aby např. **nedošlo k zahlcení a přetížení zdravotnických zařízení** a nedostatku odborného zdravotnického personálu. K nedostatku odborného personálu může dojít tím, že by se jeho členové potencionálně onemocněním nakazili a musel být uvrženi do karantény. (Pandemický plán ČR, 2011, s. 3)

3. ČINNOST ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ A JEJICH ČINNOST V DOBĚ PANDEMIE COVID-19 (PŘÍPADOVÁ STUDIE)

Poté co byl vysvětlen obsah krizového managementu na úrovni kraje a způsob řešení epidemií a pandemií podle Pandemického plánu v České republice, je možné zpracovat případovou studii. To znamená seznámení se s metodikou zpracování případové studie, s vývojem koronavirové situace v Pardubickém kraji s jejich aktéry a jejich činnostmi během pandemie Covid-19 v roce 2021.

3.1 Metodika případové studie

Podle Hendlena (2012, s. 102) je případová studie definována jako „*detailní studium jednoho nebo několika málo případů. V případové studii sbíráme velké množství dat, a snažíme se zachytit složitosti případu a popsat vztahy jejich celistvosti.*“ Autoři Hitchcock a Hughes (1995), které cituje ve své knize Hendler a Remr (2017, s. 201) vymezují případovou studii jako „*hloubkovou studii jedné nebo několika instancí jevu v jeho reálném kontextu, která reflektuje perspektivy participantů. Případová studie se vyznačuje zaměřením na určité subjekty/objekty.*“ Případová studie má tyto hlavní vlastnosti:

- „*zabývá se bohatým a všestranným popisem událostí s vazbou na případ;*
- *podává chronologické vyprávění o událostech relevantních k případu;*
- *míchá popis událostí s analýzou;*
- *zaměřuje se na jednotlivé aktéry nebo skupiny aktérů a snaží se porozumět jejich vnímání událostí;*
- *pokouší se ve zprávě vykreslit bohatost případu.*“

Yin (2018, s. 8) uvádí případovou studii jako jeden z nejnáročnějších typů, co se výzkumných účelů týče. Charakterizuje ji jako „*empirické šetření, které zkoumá případ/y s pomocí otázek „jak?“ nebo „proč?“, které jsou ohraničeny studovaným fenoménem a kontextem.*“ Dále rozděluje případovou studii na exploratorní, explanatorní a deskriptivní. Exploratorní neboli průzkumná případová studie spočívá ve zkoumání příčinných vztahů, které se odehrávají v reálném životě. Explanatorní neboli vysvětlující případová studie se použije v případě vysvětlení případu za pomoci důkladného rozebrání jednotlivých příčinných řetězců. Deskriptivní neboli popisující případová studie se používá v případě podrobného popisu určitého jevu (Mareš, 2015, s. 121).

Tato bakalářská práce je deskriptivní případovou studií, jejímž účelem je popsat a zhodnotit činnost aktérů krizového řízení v době pandemie Covid-19 v Pardubickém kraji v období roku 2021. Rok 2021 byl vybrán z toho důvodu, že orgány krizového řízení získaly zkušenosti z předchozího roku. Použité nástroje na popis reality nám poslouží model A-A-A (aréna – aktéři – agenda) a Pestoffův trojúhelník.

Tato případová studie zodpovídá na výzkumnou otázku: „*Jakým způsobem se hejtmánovi Pardubického kraje podařilo ochránit životy a zdraví obyvatel kraje během pandemie Covid-19?*“

Podkladem pro tuto kapitolu byly především dostupné informace na webu Pardubického deníku, Českého statistického úřadu. Využita byla také data z webu Ministerstva zdravotnictví.

Pestoffův trojúhelník je vhodným nástrojem pro rozvoj případové studie, dochází zde k prolínání všech aktérů a tím lze porovnat jejich vztahy. Model A-A-A nám poslouží k vymezení arény neboli prostoru, kterého se případová studie týká a současně k vymezení aktérů a jejich agendy. V konečném důsledku mohou buď spolu spolupracovat nebo být v konfliktu.

Podle Potůčka (2005, s. 49) model A-A-A zobrazuje proces tvorby politiky jako interaktivního pole, propojujícího a dynamizujícího třemi segmenty činitelů:

- politické arény;
- politické aktéry;
- politické agendy.

Aréna se v politickém modelu A-A-A vymezuje jako „*prostor, v němž jednotliví (druhově, strukturálně, funkčně či formálně podobní) aktéři tvorby politiky vstupují mezi sebou do kooperačních/konsensuálních nebo konkurenčních/konfliktních vztahů.*“ (Potůček, 2005, s. 49) V souvislosti s pandemií Covid-19 byl vymezeným prostorem region nebo stát.

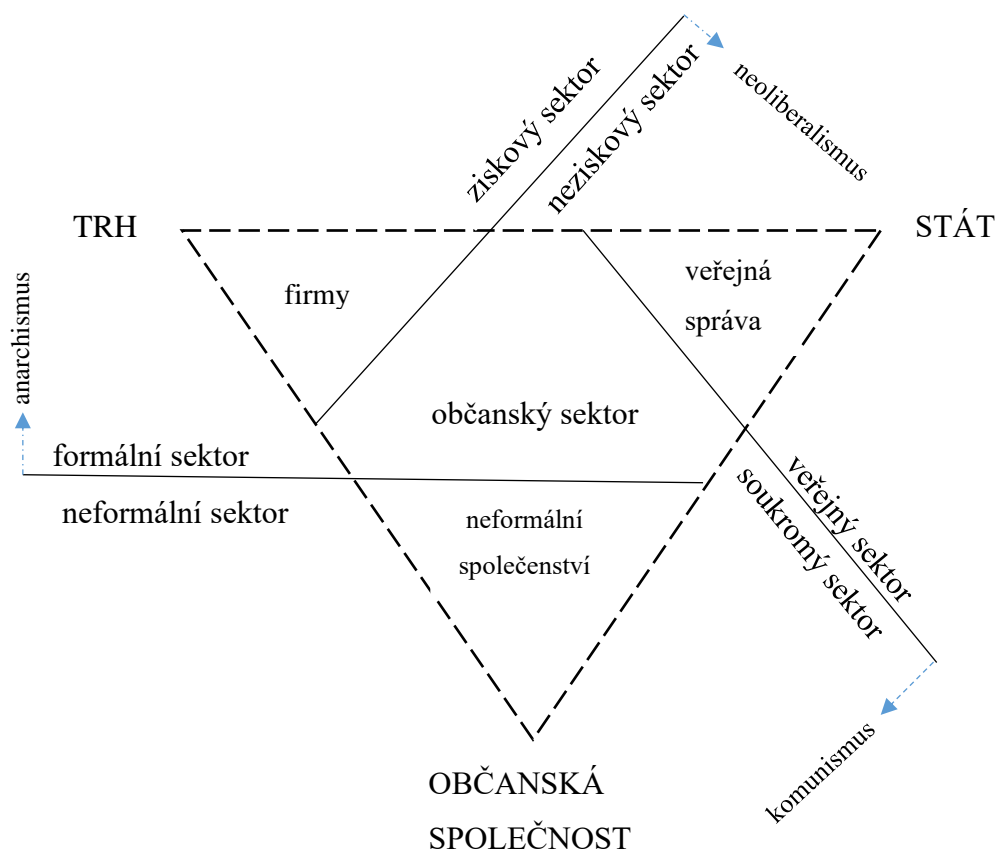
Aktéři uvnitř arén „*navazují kontakty a udržují různé formy vazeb s aktéry jiných arén (přirozený důsledek překrývání členství v sociálních skupinách, hra více rolí, efekt politické socializace, artikulace, agregace, sledování, prosazování a konflikt zájmů, informační, institucionální, organizační, řídicí a rozhodovací aktivity apod.). Tak dochází k četným vnitro-arénovým komunikačním tokům, právě tak jako komunikačním vazbám mezi aktéry různých arén (v celé škále od pozitivní spolupráce až po ostrou konfliktní relaci k určitému bodu*

politické agendy). “ V souvislosti s pandemií Covid-19 byly za aktéry považováni podnikatelé, občané a zástupci veřejné moci. (Potůček. 2005, s. 49)

Agenda je definována jako „souhrn problémů, reflektovaných politickými aktéry v politické komunikaci uvnitř politických arén i mezi nimi. Agenda je permanentně utvářena, modifikována a doplňována nejrůznějšími otázkami, tématy, v nichž se prolínají dlouhodobé záměry s proměnlivou pragmatickou naléhavostí. Politická agenda se tvoří až v komunikaci mezi aktéry, generuje se jako průsečík dílčích agend (aktérů uvnitř i mezi arénami)“ (Potůček. 2005, s. 49) V souvislosti s pandemií Covid-19 agendu určoval Pandemický plán ČR a opatření, která stanovila centrální vláda za účelem ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot, dle čl. 1 zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Obrázek 4 zobrazuje Pestoffův trojúhelník. Potůček (2005, s. 87) ho uvádí jako zvláštní formu modelu A-A-A.

Obrázek 4: Vztah trhu, státu a občanského sektoru jako regulátorů života společnosti (Pestoffův trojúhelník)

Zdroj: Potůček, 2005, s. 87

Pestoffův trojúhelník umožňuje identifikovat tři skupiny aktérů podle ideologií formou jejich chování:

- komunismus (stát);
- neoliberalismus (trh);
- anarchismus (občanská společnost).

Komunismus svým chováním „vedl mnohé z jeho zastánců od přesvědčení o významu kolektivního blaha až k přecenění role státu jakožto záruky sociální spravedlnosti – se známými negativními důsledky pro lidskou svobodu.“ (Potůček, 2005, s. 116) Tímto chováním je specifická veřejná správa, která v době koronavirové pandemie požadovala zvýšení svých pravomocí. Např. byl přijat zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů, podle kterého mohlo ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice za účelem likvidace epidemie nařídit mimořádná opatření.

Neoliberalismus „je příkladem myšlenkového proudu, který jednostranně preferuje trh. Ohrožuje tím základní předpoklady dlouhodobého stabilního fungování moderních společností – společně sdílené hodnoty, legitimitu daného společenského uspořádání a sociální soudržnost.“ (Potůček, 2005, s. 116) To znamená, že firmám nejde o společenské blaho. Je jim jedno, zda lidé přijdou o život či o zdraví, důležitý pro ně, je zisk. Jako příklad můžeme uvést majitele restaurací, kteří byli mezi zúčastněnými pořádaných demonstrací za účelem zachování provozu jejich podniků, bez ohledu na zdravotní stav zákazníků. (Novinky, 2020)

Anarchismus by ve svém „opovrhování institucemi státu a trhu nejraději viděl společenský život organizovaný na základě naprosté spontánnosti a dobrovolnosti. Problémem je, že jeho existence je životně závislá jak na fungování trhu, tak státu.“ (Potůček, 2005, s. 116) Anarchismus si lze lépe vysvětlit na chování občanů. Občané neuposlechli vládu a přijali riziko, že se nakazí např. na demonstracích nebo ve ski resortech.

Podle čl. 2 odst. Listiny základních práv a svobod, „státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“ To znamená, že stát chce svázat ostatní aktéry pravidly, zákony a nařízeními. Dále podle čl. 3 „může každý činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“ Podle tohoto článku se řídí neformální společenství a firmy. V případě pandemie Covid-19 byla veřejná správa a neformální společenství s firmami v konfliktu.

Samotné aktéry lze rozdělit na institucionální a individuální. Institucionálními aktéry jsou právnické osoby, např. obec, příspěvková organizace (mateřská školka) či akciová společnost. Individuální aktéři jsou fyzické osoby, např. starosta, hejtman, zdravotnický personál, učitelé atd.

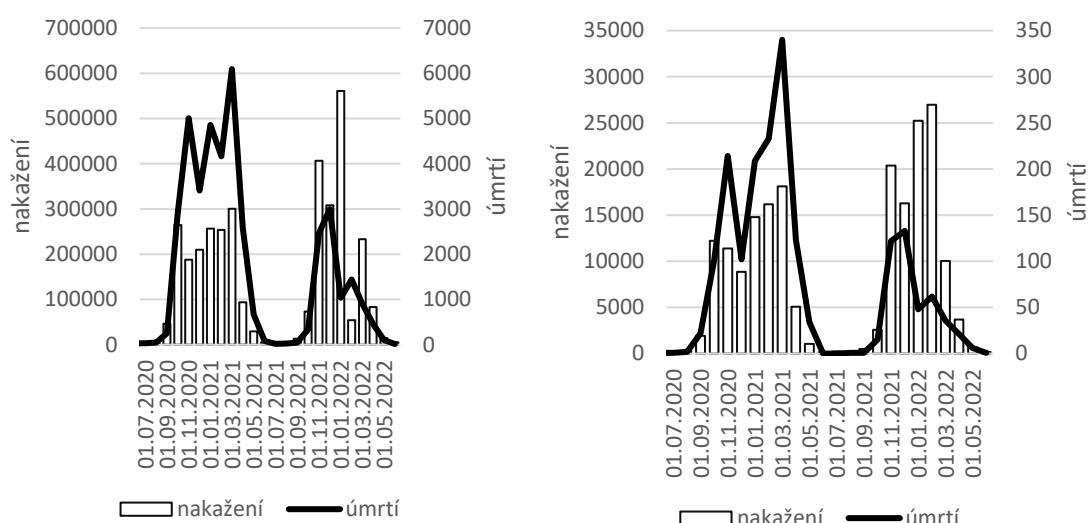
3.2 Vývoj situace v České republice a aréna případové studie

Koronavirus SARS-CoV-2 se objevil na konci roku 2019 v čínském Wuhanu a rozšířil se do celého světa. Nikdo nevěděl, jak moc je tento virus nebezpečný. Světová zdravotnická organizace 11. března 2020 vyhlásila šíření nového koronaviru za globální pandemii. Generální ředitel Světové zdravotnické organizace Tedros Adhanom Ghebreyesus vyzval země, aby podnikly kroky k potlačení viru. (pubmed.gov) Vláda proto vyhlásila 12. března 2020 dle čl. 2 zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky* nouzový stav. Nouzový stav byl na území ČR v letech 2020–2021 opakovaně vyhlášován a prodlužován, jak si bylo možno uvědomit z **tabulky 1**.

V souvislosti se zásadou definovanou Antušákem a Viláškem (2016, s. 108), ze které vyplývá, že je důležité v krizových situacích postupovat vždy podle plánů, je třeba si na tomto místě připomenout, že Pandemický plán ČR byl naposledy aktualizován v roce 2011. Je také třeba se ptát, zda se vláda snažila vystupovat otevřeně, kdy neměla pravdivý Pandemický plán. S odkazem na kapitolu 1.3 je třeba se ptát, zda můžeme Pandemický plán považovat za důvěryhodný, když byl naposledy aktualizován před 11 lety. Správně by měl být Pandemický plán aktualizován každé dva roky (Nejvyšší kontrolní úřad, 2021, s. 3).

Přehled nakažených a zemřelých lidí na onemocnění Covid-19 v období 2020–2022 na území ČR a na území Pardubického kraje lze vyčíst z **obrázku 5**. Z **obrázku 5** vyplývá, že počet zemřelých a nakažených v roce 2021 fakticky kopíroval počet nakažených a zemřelých v roce 2020, a to jak v Pardubickém kraji, tak po celém území ČR.

Obrázek 5: Vývoj nakažených a zemřelých v ČR a v Pardubickém kraji v období 2020–2022

Česká republika

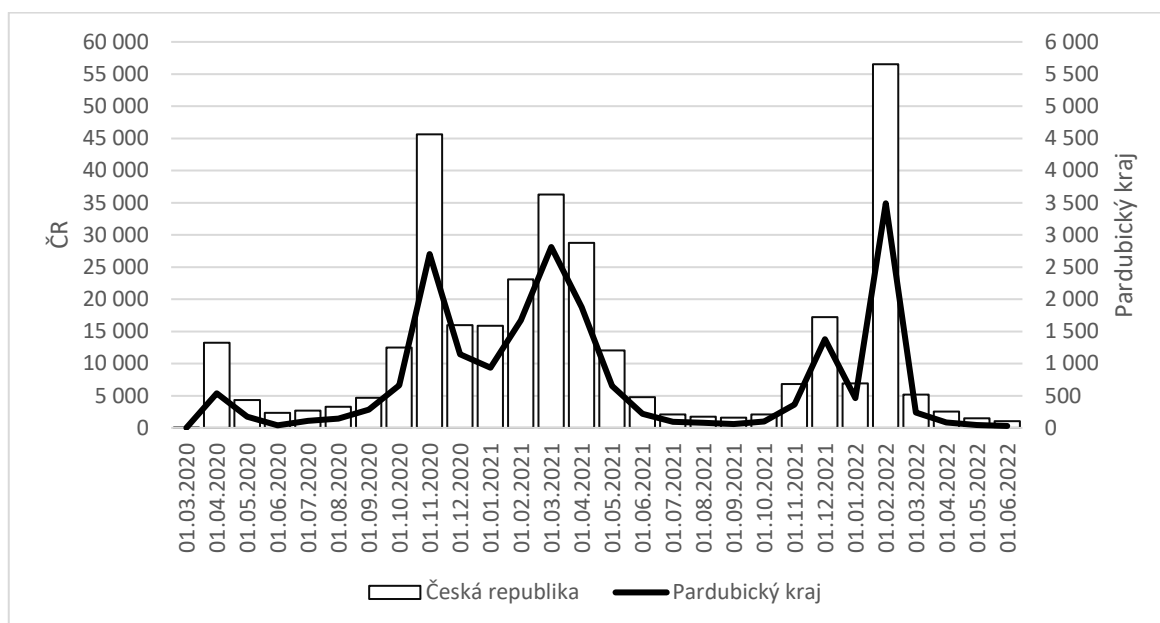
Pardubický kraj

Zdroj: vlastní zpracování podle Ministerstva zdravotnictví

Období od ledna až do března 2021 bylo charakteristické stále vysokým počtem nakažených a zemřelých na onemocnění Covid-19. V jeho průběhu, již však došlo ke snížení obou křivek. Orgány krizového řízení se poučily s řešením situace z roku 2020, a přijala účinnější opatření. Jednalo se např. o omezení pohybu osob ve veřejných prostranstvích, dodržování rozestupů či omezení o shromažďování. (Vláda ČR, 2021)

S cílem ochrany a života a zdraví občanů jedním z vládních opatření bylo umístění nakažených osob (G1) do karantény. Do karantény museli osoby podezřelé z nákazy Covidem-19. Tito lidé museli zůstat izolováni ve svých domácnostech. Jak vyplývá z **obrázku 6** v případě hlášených karantén, vývoj v Pardubickém kraji sledoval vývoj v České republice.

Obrázek 6: Hlášené karantény v ČR a Pardubickém kraji v letech 2020–2022

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení, 2022

S cílem zajistit bezpečnost občanů, zejména ochranu života, zdraví a majetkových hodnot, tak jak to nařizuje čl. 1 zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, vláda přijala celou řadu krizových opatření. Mezi ta nejdůležitější patřila:

- vyhlášení nouzového stavu;
- omezení volného pohybu osob;
- omezení provozu škol a školských zařízení;
- zákaz prodeje a poskytování služeb;
- zákaz návštěv ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb;
- zajištění nezbytné péče o děti ve věku 3–10 let zaměstnanců obcí a krajů zařazených k výkonu sociální práce a poskytovatelů sociálních služeb;
- určení škol pro děti zaměstnanců ve zdravotnictví, složek IZS a dalších důležitých složek a úřadů pro řešení situace. (Vláda ČR, 2021)

Podle zákona č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví*, za řešení koronavirové situace bylo odpovědné Ministerstvo zdravotnictví, které nařídilo občanům a podnikatelům:

- nošení ochranných prostředků dýchacích cest;
- omezení maloobchodu a služeb;
- opatření při vstupu na území České republiky;
- opatření v školství k provozu základních, středních a vysokých škol. (ve všech typech škol bylo povinné nošení ochranných pomůcek, v případě základních škol testování na infekčnost). (Vláda ČR, 2021)

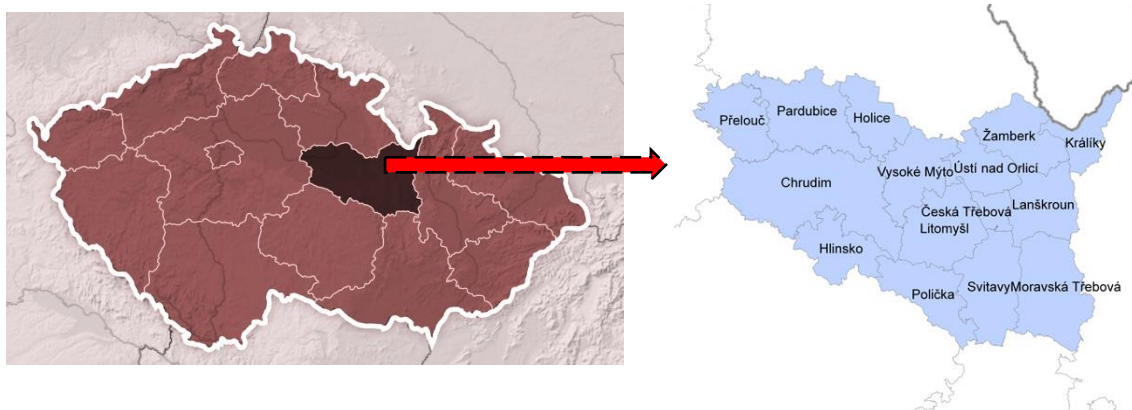
Odpovědností krajů a obcí s rozšířenou působností bylo tato krizová opatření realizovat. V souladu s čl. 3 odst. 2 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, který pojímá o povinnosti orgánů územních samosprávných celků podílet se na zajišťování bezpečnosti ČR, a tím tak podporovat stát a Ministerstvo zdravotnictví v řešení této krizové situace. To platilo zejména v době nouzového stavu v důsledku Covid-19. Kraje a obce s rozšířenou působností realizovala tato opatření:

- distribuce a nákup očkovacích vakcín, dezinfekce, ochranných pomůcek, PCR a antigenních testů;
- provoz očkovacích center;
- zajištění testování na infekčnost Covid-19;
- zajištění provozu škol pro děti zaměstnanců ve zdravotnictví, složek IZS a dalších důležitých složek a úřadů pro řešení situace. (MV ČR, 2021, s. 44)

Společným úsilím vlády, aparátu Ministerstva zdravotnictví, krajů a obcí s rozšířenou působností bylo zabránit šíření onemocnění Covid-19, aby nedošlo k zahlcení zdravotnického systému.

Takto v modelu A-A-A je arénou Pardubický kraj (viz **obrázek 7**) s rozlohou 4 519 km². K 31. 12. 2020 v Pardubickém kraji žilo 522 856 obyvatel. Nejlidnatějším okresem Pardubického kraje je okres Pardubice. Kromě okresu Pardubice, je Pardubický kraj složen z dalších tří okresů (Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí). Pardubický kraj se řadí na šesté místo s nejvyšším počtem obcí mezi čtrnácti kraji, je jich zde celkem 451. Na území Pardubického kraje je celkem 35 obcí s pověřeným úřadem a 15 obcí s rozšířenou působností. (ČSÚ, 2020)

Obrázek 7: Pardubický kraj a vymezení obcí s rozšířenou působností od roku 2003

Zdroj: Regionální informační servis, 2022

V Pardubickém kraji je celkově 539 km železničních tratí a silniční síť se vyměřuje na 3 577 km. Nachází se zde mezinárodní letiště a přístav Chvaletice. (ČSÚ, 2020) Na území Pardubického kraje jsou také umístěny vojenské útvary, a to v Chrudimi a Pardubicích.

3.3 Kompetence kraje a obce s rozšířenou působností

Opatření přijata vládou a Ministerstvem zdravotnictví zasahovala do odpovědností krajů a obcí s rozšířenou působností, které měly ručit za poskytování celé řady veřejných statků a služeb. Například podle § 14 krizového zákona hejtman kraje zřizuje a řídí Bezpečnostní radu kraje a krizový štáb. Koordinuje se složkami integrovaného záchranného systému v případě řešení krizových situací (povodně, rozsáhlé požáry, zemětřesení, sněhové kalamity, znečištění vody a ovzduší, narušení dodávek energií, terorismus a další).

Podle § 9 zákona č. 13/1997 Sb., *o pozemních komunikacích* je kraj vlastníkem silnic II. a III. třídy a zajišťuje jejich údržbu, rekonstrukci a výstavbu dalších nových úseků. Dále zajišťuje a financuje základní dopravní obslužnost kraje – regionální autobusové a železniční linky. (Ministerstvo vnitra, 2016)

Podle § 10 zákona č. 54/1959 Sb., *o muzeích a galeriích* je kraj zřizovatelem muzeí, galerií a památníků. Přípravuje dotační programy na podporu kultury v kraji. Ze státního rozpočtu zprostředkovává příspěvky na obnovu kulturních památek.

Podle § 2 zákona č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon)* kraj zřizuje a řídí střední školy a odborné školy. Podle § 7 školního zákona může zřizovat mateřské, konzervatoře, základní a umělecké školy. Dále zřizuje domy dětí a mládeže, pedagogicko-psychologické poradny a další zařízení jako

příspěvkové organizace. Ze státního rozpočtu přerozděluje finanční prostředky na mzdy učitelům a ředitelům škol na krajské úrovni.

Podle § 110 zákona č. 372/2011 Sb., *o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování*, hejtman kraje zřizuje a řídí krajské nemocnice, zřizuje zdravotnickou záchrannou službu (včetně letecké záchranné služby a lékařské pohotovostní služby) a dětská centra. Podílí se na spolupráci s ostatními složkami integrovaného záchranného systému a krizové připravenosti. HZS Pardubického kraje je partnerem hejtmána kraje. (Ministerstvo vnitra, 2016)

Kompetence obce s rozšířenou působností je například podle § 18 krizového zákona to, že zřizuje bezpečnostní radu obce a krizový štáb obce. Podle § 19 krizového zákona vede evidenci údajů obyvatel.

Podle § 9 zákona č. 269/2021 Sb., *o občanských průkazech* vydává obec s rozšířenou působností občanský průkaz a řidičský průkaz na základě § 12 vyhlášky č. 31/2001 Sb., *ministerstva dopravy a spojů o řidičských průkazech a o registru řidičů* vydává řidičské průkazy.

Podle § 13 zákona č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, starosta obce s rozšířenou působností „*koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud jej velitel zásahu o koordinaci požádal.*“

Podle § 8 zákona č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon)* zřizuje obec „*školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace*“.

Vzhledem k tomu, že kraj je zřizovatelem nemocnic, musel spolu se starosty obcí s rozšířenou působností zajistit funkčnost zdravotnického systému a funkčnost integrovaného záchranného systému (např. zdravotnické záchranné služby). To znamenalo, přijmout opatření, která budou minimalizovat nákladu příslušníků IZS a zajistí zdravotního personálu pro chod nemocnic. Situace byla hlavně ztížena tím, že více než polovinu zdravotnického personálu tvořily ženy, které zůstávaly doma s dětmi z důvodu uzavřených škol.

3.4 Aktéři a jejich agenda

Pro hejtmána, který je dle § 14 krizového zákona zodpovědný za bezpečnost na území kraje, znamenalo řešení situace, práci ve složitém prostředí. Z **tabulky 4** a **tabulky 5** si lze udělat

představu o složitosti systému, ve kterém probíhalo krizové řízení. Jsou zde uvedeni relevantní institucionální aktéři a individuální aktéři, na které situace dopadala.

Tabulka 4 a **tabulka 5** využívají metodologie Pestoffova trojúhelníku. **Tabulka 4** obsahuje výběr relevantních aktérů, kteří byli zasaženi pandemií Covid-19 podle: krizového zákona, pandemického plánu a zákona o ochraně veřejného zdraví.

Tabulka 4: Institucionální a individuální aktéři (veřejná správa) dotčení pandemií Covid-19 v Pardubickém kraji v období roku 2021

Pořadí	Umístění v Pestoffově trojúhelníku	Kód	Typ aktérů	Podtyp aktérů	Počet aktérů v kraji	Počet
1	Veřejná správa	A1	A: orgány krizového řízení na úrovni kraje	Hejtman	1	1
2		A2		Bezpečnostní rada kraje	1	10
3		A3		Krizový štáb kraje	1	10
4		A4		Krajský úřad	1	cca 420
5		A5		Hasičský záchranný sbor kraje	1	cca 50
6		B1	B: orgány krizového řízení na úrovni obce s rozšířeno u působností (ORP)	Starosta ORP	15	15
7		B2		Bezpečnostní rada ORP	15	10
8		B3		Krizový štáb ORP	15	10
9		B4		Obecní úřad ORP	15	cca 212
10		C1	C: oblast zdravotnictví	Krajské hygienické stanice	1	1
11		C2		Nemocnice	8	2 494
12		C3		Odborné léčebné ústavy	7	1 252
13		C4		Léčebny pro dlouhodobě nemocné	2	208
14		C5		Ordinace odborných lékařů	949	2 172
15		C6		Zdravotnická záchranná služba	–	528
16		C7		Odběrová centra	–	–

Zdroj: vlastní zpracování Český statistický úřad, 2020

Tabulka 4: Institucionální a individuální aktéři (veřejná správa) dotčení pandemií Covid-19 v Pardubickém kraji v období roku 2021 (pokračování)

17		D1	D: oblast školství	Mateřské školy	317	17 897
18		D2		Základní školy	250	47 454
19		D3		Gymnázia	20	5 938
20		D4		Střední školy (včetně středních odborných učilišť)	61	15 161
21		D5		Konzervatoře	1	242
22		D6		Vyšší odborné školy	6	502
23		D7		Vysoké školy	1	12 227
24		E1	E: oblast kultury a sportu	Muzea, památníky, galerie	33	–
25		E3		Veřejné knihovny	393	–
26		E4		Kina	63	–
27		E5		České unie sportu (sportoviště)	–	55 664

Zdroj: vlastní zpracování dle Český statistický úřad, 2020

U aktérů C1–C4 se počtem myslí počet lůžek. C5, C6 počet osob

U aktérů D1–D7 se myslí počet žáků/studentů.

Tabulka 5 obsahuje relevantní aktéry, kteří nemusí s odkazem na jejich ideologii chování (liberalismus, anarchismus) být ochotní spolupracovat s veřejnou správou na řešení krizové situace. Podle čl. 2 *Listiny základních práv a svobod* bychom spolupráce s individuálními aktéry docílili tím, že by jim to muselo být nařízeno zákonem.

Tabulka 5: Aktéři zasažení pandemií Covid-19 v období roku 2021 (firmy a neformální společenství)

Pořadí	Umístění v Pestoffově trojúhelníku	Kód	Typ aktérů	Podtyp aktérů	Počet aktérů v kraji	Počet osob
28	Firmy	F1	F: podnikatelské subjekty	Soukromí podnikatelé podnikající podle živnostenského rejstříku	–	97 983
29		F2		Obchodní společnosti	14 474	–
30	Neformální společenství	G1	G: občané	obyvatelé Pardubického kraje	–	522 856

Zdroj: vlastní zpracování dle Český statistický úřad, 2020

S odkazem na **obrázek 4**, k jednotlivým vrcholům Pestoffova trojúhelníku (veřejná správa, firmy, neformální společenství) lze přiřadit aktéry A1–G1z **tabulky 4** a **tabulky 5**. Jejich seskupení vyplývá z **tabulky 6**.

Tabulka 6: Aktéři Pardubického kraje za rok 2021 dosazených do Pestoffova trojúhelníku

	Veřejná správa	Firmy	Neformální společenství
Aktéři	A1–E5	F1, F2	G1
Celkem osob	162 478	97 983	522 856

Zdroj: vlastní zpracování dle Český statistický úřad

Jak vyplývá z **tabulky 6**, jedna třetina osob pracujících pro veřejnou správu pocházela z neformálního společenství. Tyto osoby by měli s ohledem na to, že jsou zaměstnány ve veřejném sektoru spolupracovat s hejtmanem. V rámci jejich zaměstnaneckého poměru jim bylo možné určité věci přikázat – podíleli se na plnění opatření přijímaných hejtmanem.

Neformální společenství, které je tvořeno občany, se v rámci Pestoffova trojúhelníku řídí anarchistickou filozofií. Pro neformální společenství je důležitá svoboda, proto nemají zájem, jakkoliv spolupracovat s veřejnou správou, pokud to není dáno zákonem a nejsou přinuceni. Naopak s odkazem na čl. 2 odst. 3. *Listiny základních práv a svobod*, mohou dělat cokoli, co jim není zákonem zakázáno. Firmy se řídí liberalistickou teorií, která vymezuje, že firmám jde spíše jen o zisk. Pro úsilí o zisk mnohdy nedbají o život a zdraví obyvatel.

Jak vyplývalo z Raisovi (2010, s. 18) definice veřejná správa má usilovat o fungování systému veřejných statků a služeb za jakékoliv krizové situace. To znamená, že podle § 14 odst. 2 krizového zákona, je úkolem hejtmana zvládnout krizovou situaci ve spolupráci se starosty obcí s rozšířenou působností, kteří mají vliv na institucionální aktéry. Například tento vliv je uplatňován cestou bezpečnostní rady kraje, bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností, krizového štábu kraje, krizové štábe obce s rozšířenou působností, škol a školských zařízení či nemocnic.

3.5 Činnost aktérů v době pandemie Covid-19 v roce 2021

Jak stát, tak orgány krizového řízení na úrovni Pardubického kraje, měly za cíl zpomalit počet růstu nakažených a zemřelých, a aby byly zachovány kapacity zdravotnického systému. Vzhledem k tomu, že nemocnice (C2) zřizuje kraj, tak cílem hejtmana (A1) a krizového štábu (A3) bylo zajistit chod zdravotnického systému (C1, C2, C3, C4, C5, C6). V Pardubickém kraji se nachází celkem 8 nemocnic (C2) s 2 494 lůžky. Mimo jiné kraj také provozuje zdravotnickou záchrannou službu (C6).

V lednu 2021 začala počet nakažených opět růst (**obrázek 6**). Nemocnice (C2) a ordinace (C5) se plnily pacienti nakažených Covidem-19. Kapacity lůžek a lůžek na jednotkách intenzivní péče byly téměř vyčerpány. Nákaza se šířila i mezi zdravotnickým personálem. Například v Chrudimské nemocnici chybělo 20 % zdravotních sester, a tak na odběrovém centru (C6) vypomáhali vojáci. Vojáci byli přiděleni také do Pardubické nemocnice, kde zastávali místa na pozicích sanitářů. (Pardubický deník, 2021a)

Situaci s nedostatkem zdravotnického personálu hejtman kraje (A1) řešil již v říjnu roku 2020. Vzhledem k tomu, že z jedním krizových opatření bylo uzavření škol (D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7), většina ženského zdravotnického personálu a ženy ve složkách IZS zůstávaly s dětmi doma. Hejtman (A1) spolu s krizovým štábem (A3) a za spolupráce starostů obcí s rozšířenou působností (B1) vytypovali školy a školská zařízení. Účelem otevření těchto škol, bylo umožnit zaměstnancům veřejné správy umístit do nich své děti, po dobu, co sloužili státu. Jednalo se o zaměstnance z oblasti zdravotnictví, bezpečnostních sborů, obecní policie, sociálních služeb, orgánů ochrany veřejného zdraví, finanční správy, úřadu práce, školských zařízení či příslušníků ozbrojených sil. V každé obci s rozšířenou působností byla vždy otevřená alespoň základní škola (D2) a alespoň jedna mateřská školka (D1). (Pardubický deník, 2020)

Otevření škol a školských zařízení (D1, D2) bylo předpokladem pro nástup zdravotnického personálu zpět do nemocnic (C2), protože činnost nemocnic (C2) byla stále omezena nedostatkem zdravotního personálu. Nemocnice (C2) se proto rozhodly na přelomu roku 2020/2021 využít pomoci dobrovolníků. Jednalo se zejména o členy dobrovolných záchranných sborů, členů Českého červeného kříže a studenty Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice. (Seznam zprávy, 2020)

V únoru 2021 požadoval hejtman Pardubického kraje (A1) spolu s dalšími pěti hejtmany prodloužení nouzového stavu. Důvodem byl růst nakažených (viz **obrázek 5**), kvůli kterému se nemocnice (C2) byly přetíženy novými pacienty. To vedlo nejen k nedostatku lůžek, ale také k přetížení zdravotnického personálu. Nemocnice (C2) proto musely omezit plánované operace. (Pardubický deník, 2021b)

S cílem zkapacitnit zdravotnický systém (C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7) v kraji se hejtman rozhodl pro uvolnění lůžek pacientům, kteří nepotřebují akutní péči. Pro tyto pacienty byla zřízena covidová lůžka. Tato covidová lůžka. Ta se nacházela například v Odborném léčebném ústavu (C3) v Jevíčku či v Rehabilitačním ústavu (C3) v Brandýse nad Orlicí.

I přesto, že hejtman kraje (A1) nechal vytvořit covidová lůžka, došlo k vyčerpání kapacit na jednotkách intenzivní péče. Z tohoto důvodu v březnu 2021 museli být čtyři pacienti transportováni do nemocnic (C2) mimo Pardubický kraj a hejtman vyhlásil stav hromadného postižení osob. (iRozhlas, 2021) V případě vyhlášení stavu hromadného postižení osob si zdravotnický personál stanovuje priority ošetření a nemůže se každému pacientovi věnovat stejným standardem zdravotnické péče. To znamená, že zdravotnický systém (C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7) nefunguje tak, že jsme si v něm všichni rovni, ale že pomoc je poskytnuta tomu, kdo má větší naději přežít. To je v rozporu s čl. 1 Listiny základních práv a svobod, který stanovuje, že „*Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech.*“

V rámci vyhlášení stavu hromadného postižení osob přetíženým nemocnicím (C2) pomohli ambulantní specialisté ze soukromých klinik (C5). Ti zastali pozice v očkovacích centrech. (Pardubický deník, 2021c)

V dubnu 2021 stát konečně zajistil dostatek antigenních testů na přítomnost virové nákazy. Teprve až po zavedení pravidelného testování se mohly děti vrátit zpět do škol (D2). Výuka tříd probíhala rotační výukou. S návratem do škol (D2) museli být jednou týdně testováni jak děti, tak i zaměstnanci škol. Distribuce testů do školy probíhala za spolupráce sborů dobrovolných hasičů. (Pardubický deník, 2021d)

Jak vyplynulo z **obrázku 5**, situace ohledně nakažených a zemřelých se od května 2021 začala zlepšovat. Bylo to zapříčiněno zkušenostmi, které orgány veřejné správy získaly v předchozím období. Počet nakažených začal klesat také díky proočkovanosti populace vakcínou.

Ve vztahu zodpovězení výzkumné otázky, pokud máme hodnotit činnost hejtmana (A1) jako hlavního orgánu krizového řízení kraje v době pandemie Covidu-19, provedeme to v logice zvolených principů daných Antušákem a Viláškem (2016, s. 104–105).

Princip otevřenosti spočívá v tom, že se osoba krizového managementu neskrývá před veřejností. V tomto případě hejtman splnil svojí roli. V celé situaci ohledně onemocnění Covid-19 byl aktivní. Hledal řešení, jak zabránit tomu, aby se nezahltl zdravotnický systém (C1, C2, C3, C4, C5, C6), zřídil lůžka pro lidi, kteří nepotřebovali akutní péči a tím uvolnili lůžka pro covidové pacienty a vše vždy oznámil prostřednictvím médií či vydal opatření. Veřejnosti nic zatajeno nebylo.

Z pohledu **principu pravdivosti** nemusí daná osoba říct úplnou pravdu, ale to, co řekne pravda musí být. Pokud by hejtman kraje zatajoval důležité informace obyvatelům kraje, byla by

narušena i jeho důvěra k veřejnosti. V případě takto závažné situace, kdy byly ohroženy životy a zdraví občanů neměl hejtman kraje důvod nic zatajovat.

Z pohledu **principu důvěryhodnosti** je důležité se držet faktů a podstaty věci. Důvěru si hejtman kraje u veřejnosti nijak nenarušil, spíše naopak. Díky jeho cíli zkapacitnit zdravotnický systém bylo možné zachránit více životů. Tímto krokem si získal větší důvěru. Byl zde i jeden případ, kdy hejtman již situaci nemohl zvládnout sám a požádal tak o pomoc okolní kraje, které přijali do svých nemocnic pacienty z nemocnic Pardubického kraje. To bylo zapříčiněno tím, že docházelo k vyčerpanosti nemocničních lůžek, a proto hejtman kraje vyhlásil stav hromadného ohrožení osob.

S odkazem na cíl práce, hejtman jako orgán krizového řízení dosáhl cíle, který udávají zákony a teorie. To znamená, že v případě krizové situace ochránil životy a zdraví občanů a na to navazuje výzkumná otázka: *„Jakým způsobem se hejtmanovi Pardubického kraje podařilo ochránit životy a zdraví obyvatel kraje během pandemie Covid-19?“* Hejtmanovi Pardubického kraje se podařilo ochránit životy a zdraví obyvatel během pandemie Covid-19 v roce 2021 tím, že zkapacitnil zdravotnický systém.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo formou případové studie zhodnotit činnost aktérů krizových řízení v Pardubickém kraji v oblasti veřejného zdraví během pandemie Covid-19. Covid-19 v letech 2020–2021 zasáhl celou Českou republiku. Během tohoto období vláda 5krát vyhlásila nouzový stav pro celé území ČR. Počty nakažených, zemřelých osob na koronavirové onemocnění a osob hlášených v karanténách v Pardubickém kraji kopíroval vývoj v ČR. Největším problémem z pohledu ochrany života a zdraví občanů bylo zahlcení zdravotnického systému v kraji.

Cílem hejtmána (A1) bylo udržet zdravotnický systém v chodu, aby ochránil životy a zdraví obyvatel kraje. Jeho situace nebyla jednoduchá. S využitím Pestoffova trojúhelníku na území Pardubického kraje bylo identifikováno 162 487 osob pracujících ve veřejném sektoru, 97 983 podnikatelů a 522 856 osob v domácnostech (G1). Z Pestoffova trojúhelníku vyplývá, že stát a veřejná správa v Pardubickém kraji musely postupovat podle čl. 2 *Listiny základních práv a svobod*. Naopak tuto činnost jim mohly stěžovat firmy a neformální společenství. Rozhodující bylo, že zhruba jedna třetina individuálních aktérů byla vázána ve veřejném sektoru. To znamenalo, že budou spolupracovat s hejtmánem kraje (A1) a budou se podílet na řešení koronavirové situace.

Užitím deskriptivní případové studie bylo zodpovězení výzkumné otázky: „*Jakým způsobem se hejtmánovi Pardubického kraje podařilo ochránit životy a zdraví obyvatel kraje během pandemie Covid-19?*“ Hejtmánovou prioritou byla snaha o zkapacitnění zdravotnického systému (C1, C2, C3, C4, C5, C6). Situace ohledně chodu zdravotnického systému byla stěžena tím, že se kvůli šířící se mu onemocnění zavřely školky a školy (D1, D2). Převážně ženy tak musely zůstat doma s dětmi. V tu chvíli začal v nemocnicích (C2) chybět zdravotnický personál, který je převážně tvořen ženami.

Ke zkapacitnění systému došlo koordinovanou činností zejména se starosty obcí s rozšířenou působností (B1), který provozovaly školy a školská zařízení. Starostové (B1) tak společně s hejtmánem kraje (A1) vytipovali v každé obci alespoň jednu základní školu (D2) a alespoň jednu mateřskou školu (D1). Účelem zprovoznění těchto škol a školek bylo, že do nich mohly být umístěni děti zdravotnického personálu a personálu integrovaného záchranného systému, kteří se pak mohli podílet na chodu zdravotnického systému (C1, C2, C3, C4, C5, C6).

POUŽITÁ LITERATURA

Literární zdroje

- [1] ANTUŠÁK, Emil a Josef VILÁŠEK. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3443-2.
- [2] ANTUŠÁK, Emil. *Krizový management: hrozby – krize – příležitosti*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-488-8.
- [3] ARMSTRONG, Michael. *Personální management*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-614-.
- [4] BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
- [5] BARTÁK, Miroslav. *Ekonomika zdraví: sociální, ekonomické a právní aspekty péče o zdraví*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-503-8.
- [6] GLADKIJ, Ivan. *Management ve zdravotnictví*. Brno: Computer Press, 2003. 380 s. ISBN 80-7226-996-8.
- [7] HÁLEK, Vítězslav. *Krizový management – teorie a praxe*. Bratislava: DonauMedia, 2008. ISBN 978-80-89364-33-6.
- [8] HÁVA, Petr, 2010. POTŮČEK, Martin. a kol. *Veřejná politika*. Praha: Slon, s. 311-352. ISBN 978-80-86429-50-2.
- [9] KRASTEJ, Ivan. *Už je zítra? aneb, Jak pandemie mění Evropu*. Přeložil Ladislav NAGY. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. Politeia (Karolinum). ISBN 978-80-246-4647-3.
- [10] LINHART, Petr a Radim ROUDNÝ. *Ochrana obyvatelstva a terorismus: distanční opora*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. ISBN 978-80-7395-165-8.
- [11] OSTERHOLM, Michael T. a Mark OLSHAKER. *Neviditelní zabijáci: válka člověka se smrtícími patogeny*. Praha: Prostor, 2020. ISBN 78-80-7260-473-9.
- [12] PODSTATOVÁ, Hana. *Mikrobiologie, epidemiologie, hygiena*. Olomouc: EPAVA, 2001. ISBN 80-86297-07-1.
- [13] POTŮČEK, Martin. *Veřejná politika*. Praha: SLON, 2005. ISBN 80-86429-50-4.

- [14] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Krizový management ve veřejné správě: teorie a praxe*. Praha: Ekopress, 2004. ISBN 80-86119-83-1.
- [15] SALFELLNER, Harald. *Španělská chřipka: příběh pandemie z roku 1918*. Praha: Vitalis, [2018]. ISBN 978-80-7253-332-9.
- [16] VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.
- [17] YIN, Robert Kuo-Zuir. *Case study research and applications: design and methods*. Los Angeles: SAGE, c2018. ISBN 978-1-5063-3616-9.

Obecně závazné zákony

- [18] Nařízení vlády 462/2000 Sb. - *k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 krizového zákona*.
- [19] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.
- [20] Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění pozdějších předpisů.
- [21] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.
- [22] Zákon č. 54/1959 Sb., *o muzeích a galeriích*, ve znění pozdějších předpisů.
- [23] Zákon č. 13/1997 Sb., *o pozemních komunikacích*, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů.
- [25] Zákon č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon)*, ve znění pozdějších předpisů.
- [26] Zákon č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*.
- [27] Zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon)*.

Internetové zdroje

- [28] Andersen Lab, *SARS-CoV-2 Evolution* [online]. 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://andersen-lab.com/secrets/data/sars-cov-2-origins/>
- [29] Armáda ČR, *Odbor biologické ochrany – Těchonín* [online]. 2018 [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/struktur/generalni/podpora/avz/odbor-biologicke-ochrany---techonin-86980/>
- [30] Česká správa sociálního zabezpečení, *Statistika počtu případů dle diagnózy Z209 (karanténa)* [online]. 2022 [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: https://www.cssz.cz/web/cz/nemocenska-statistika#section_5
- [31] Český statistický úřad, *Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2020)* [online]. 2020 [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2020>
- [32] Český statistický úřad, *Statistická ročenka Pardubického kraje – 2021* [online]. 2021 [cit. 2022-05-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2021>
- [33] HZS ČR, *Vyhlášené krizové stavy* [online]. © 2022 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [34] HZS ČR, *Statistická ročenka 2001–2020* [online]. 2020 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- [35] HZS ČR, *Statistická ročenka 2021* [online]. 2021 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- [36] iRozhlas, *Situace v nemocnicích v Pardubickém kraji je kritická. Region vyhlásil stav hromadného postižení osob* [online]. 2021 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pardubicky-kraj-nemocnice-kapacita-covid-koroavirus_2103021701_tzr
- [37] Medical News Today, *How do SARS and MERS compare with COVID-19?* [online]. 2020 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.medicalnewstoday.com/articles/how-do-sars-and-mers-compare-with-covid-19>

- [38] Ministerstvo vnitra, *Jaké jsou činnosti krajů?* [online]. 2016 [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: [http://file:///C:/Users/Acer/Downloads/Letak - cinnosti kraju.pdf](http://file:///C:/Users/Acer/Downloads/Letak_-_cinnosti_kraju.pdf)
- [39] Ministerstvo vnitra, *Ochrana obyvatel a krizového řízení* [online]. 2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Acer/Downloads/Ochrana obyvatel a krizove rizeni - 20210810%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Acer/Downloads/Ochrana_obyvatel_a_krizove_rizeni_-_20210810%20(5).pdf)
- [40] Ministerstvo zdravotnictví, Covid-19: Přehled aktuální situace v ČR [online]. 2022 [citace 2022-05-06]. Dostupné z: https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19?utm_source=general&utm_medium=widget&utm_campaign=covid-19
- [41] Nejvyšší kontrolní úřad, *Kontrolní závěr z kontrolní akce 20/32 Peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s epidemiologickou situací v České republice* [online]. 2022 [cit. 2022-05-28]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/scripts/rka/detail.asp?cisloakce=20/32&rok=0&sestava=0>
- [42] Národní zdravotní informační portál, *Role ministerstva zdravotnictví a jeho institucí* [online]. 2022 [cit. 2022-05-20]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/1076-role-ministerstva-zdravotnictvi-a-jeho-instituci>
- [43] Novinky, *Jsem už na pokraji sil, řekl majitel otevřené restaurace.* [online]. 2020 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/jsem-uz-na-pokraji-sil-rekl-majitel-otevrene-restaurace-40344763>
- [44] Pandemický plán České republiky [online] 2011. [cit. 2022-05-14]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf
- [45] Pardubický deník: *Nemocnice se rychle plní armáda posílá do Pardubic další posily* [online]. 2021a [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/nemocnice-se-rychle-plni-armada-posila-do-pardubic-dalsi-posily-20210105.html
- [46] Pardubický deník: *Vybrané školy budou hlídat děti zdravotníků a dalších profesí* [online]. 2020 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://pardubicky.denik.cz/z-regionu/vybrane-skoly-budou-hlidat-deti-zdravotniku-a-dalsich-profesi-20201013.html>
- [47] Pardubický deník. *Hejtmani žádají vládu o nouzový stav na 14 dní a otevření škol* [online]. 2021 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://pardubicky.denik.cz/z->

regionu/hejtmani-zadaji-vladu-o-nouzovy-stav-na-14-dni-a-otevreni-skol-rekl-netolicky-20.html

- [48] Pardubický deník: *Kraj povolá ambulantní specialisty, pomůžou přetíženým nemocnicím* [online]. 2021c [cit. 2022-06-20] Dostupné z: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/kraj-povola-ambulantni-specialisty-pomuzou-pretizenym-nemocnicim-20210306.html
- [49] Pardubický deník. *Epidemiologové a kantoři jsou v rozpacích z pondělního návratu dětí do škol* [online]. 2021d [cit. 2022-06-20] Dostupné z: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/aktualne-skolaci-z-druheho-stupne-se-v-pondeli-vrati-do-skol-20210429.html
- [50] RIS: *Správní obvody obcí s rozšířenou působností [online]. 2021 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [cit. 26.05.2022]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/obce-s-rozsir-pusobnosti>
- [51] Seznam zprávy: *Pardubická nemocnice využije dobrovolníky, zdravotníků je málo* [online]. 2020 [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pardubicka-nemocnice-vyuzije-dobrovolniky-zdravotniku-je-malo-134971>
- [52] Státní zdravotní ústav, *Koronaviry – přehled* [online]. 2020 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/koronaviry-prehled-1>
- [53] Vláda ČR. *Vládní usnesení související s bojem proti epidemie – rok 2021* [online]. 2021 [cit. 2022-5-20] Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii---rok-2021-193536/>
- [54] Výroční zpráva. *Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje* [online]. 2021 [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: https://www.zzspak.cz/files/uploads/soubory/Zpr%C3%A1va%20o%20C4%8Dinnost%20a%20pln%C4%9Bn%C3%AD%20C3%BAkol%C5%AF%20PO%202021_s%20v%C3%BDkazy_podepsan%C3%A1_compressed.pdf
- [55] World economic forum, *A visual history of pandemics* [online]. 2020 [cit. 2020-03-15]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/a-visual-history-of-pandemics>

- [56] World Health Organization, *Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it*. [online]. 2020 [cit. 2022-05-26]. Dostupné z: [https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-\(covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-(covid-2019)-and-the-virus-that-causes-it)
- [57] World Health Organisation, *Health and Well-Being* [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.who.int/data/gho/data/major-themes/health-and-well-being#:~:text=The%20WHO%20constitution%20states%3A%20%22Health%20is%20a%20state,just%20the%20absence%20of%20mental%20disorders%20or%20disabilities>

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA A – TYPOVÉ ČINNOSTI HZS ČR.....	67
---	----

PŘÍLOHA A – TYPOVÉ ČINNOSTI HZS ČR

- „*STČ 01/IZS Špinavá bomba*
- *STČ 02/IZS Demonstrování úmyslu sebevraždy*
- *STČ 03/IZS Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů*
- *STČ 04/IZS Zásah složek IZS u mimořádné události Letecká nehoda (19.12.2016)*
- *STČ 05/IZS Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů*
- *STČ 06/IZS Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technopárty*
- *STČ 07/IZS Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu*
- *STČ 08/IZS Dopravní nehoda*
- *STČ 09/IZS Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob (19.12.2016)*
- *STČ 10/IZS Při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici*
- *STČ 11/IZS Chřipka ptáků*
- *STČ 12/IZS Při poskytování psychosociální pomoci*
- *STČ 13/IZS Reakce na chemický útok v metru*
- *STČ 14/IZS Amok-útok aktivního střelce*
- *STČ 15/IZS Mimořádnosti v provozu železniční osobní dopravy*
- *STČ 16 A/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech*
- *STČ 16 B/IZS Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci na palubě letadla s přistáním na letišti Praha Ruzyně*
- *STČ 17 A/IZS Nález nelegální drogové laboratoře“ (HZS ČR, 2021)*